

Naročnina mesečno 25 Din, za tuzemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za tuzemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.549 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljke in dneva po prazniku

Zveza narodov naj oživi!

Od začetka svojega obstanka se Zveza narodov še nikdar ni sestala v tako kritičnem trenutku, kakor je današnji za vse človeštvo kakor tudi zanjo samo. V Zvezo so poslanci narodov iz vsega sveta prinesli debele torbe, polne skrbi in želja, da bi se rine v ospredje le zato, da bi ujel pramen sončnih žarkov, do katerih ima pravico že zato, ker obstoji. V resnici pa ga podi naprej ne-nasitni egoizem, ki mu potiska v roko tudi orožje.

Malokdaj je tako razdvajal narode žovinstveni nacionalizem, ki je samo plod golega egoizma, malokdaj si v časopisju velikih narodov tako pogosto bral besedo imperij, pri drugih zopet zvezanec; nikdar še niso najljepši sil mladih javno in tajno tako trenirali za žalostni smrtni posel (Herriot v svojem zadnjem govoru), kakor danes v Italiji, Rusiji in Nemčiji; nikdar še niso države zahtevale od državljana srazmernih z njihovimi dohodki toliko denarja za smrtonosno orožje kakor danes.

V tem času se je sestala največja človeška organizacija miru, da ne govorimo o katoliški cerkvi, ki ni od tega sveta. Zveza narodov je zrastle iz vroče želje po miru, ki je navdajala narode po prenehanju svetovnega klanja. S kakšnim navdušenjem smo takrat pozdravili Wilsonovo idejo! Od takrat je nastal v razpoloženju narodov do ženevske ustanove nepričakovan obrat. Da bi si kateri narod danes želel vojno, ne moremo verjeti, pač pa je želja po miru splošna, le do izraza ne pride. Res da v preminih deželah ni

daro ljudstvu, da bi lahko izpregovorilo in to svojo željo povedalo, toda ni manj ni res, da se je vseh slojev, ki jim je že vojna zrahljala živce in gospodarska kriza ubila vsak polet, radi razočaranja nad svojimi vsiljenimi rad javnega teptanja moralnih vrednot in človeških pravic polastila nevarna brezbrižnost, apatija do vsega, kar je v zvezi z javnim življenjem.

Širokih plasti narodov se polašča že nihilizem, ki pogubno vpliva tako na notranje politično življenje kakor na mednarodne odnose in na vsak poskus zblizanja med državami.

Zveza narodov je prav gotovo mnoge razočarala, in sicer predvsem male narode, ki so od nje največ pričakovali. Pri njej so iskali varstva in zasluge pred močnejšimi, a so se razočarani vračali iz Ženeve. Narodne manjšine v velikih državah zaman čakajo na svoje pravice. Zalibog moramo ugotoviti, da je Zveza narodov v tej svoji glavni funkciji, da namreč štiti šibkeje pred močnejšim, popolnoma odpovedala. Postala je torišče zakulisnih bojov velesil, ki koristi malih držav vedno pretežno.

Najhujši udarec je zadala Zvezi Japonska zasedbo Mandžurije. »Apostol miru« Aristid Briand se je dobro zavedal, da so na dan izbruh mandžurskega spora nastopili za Zvezo usodni dnevi. Prav ta skrb ga je gnala v Ženevo in s palico je moral pomagati svojim trudnim nogam, ki so že silile v grob, da so ga prinesle do govorniške tribune. Vsa njegova bistrost in njegove dolgoletne diplomatske izkušnje niso pomagale. Njegov poskus, da bi rešil ugled Zveze, se je razbil ob naerth japonskih imperialistov.

Danes stoji Zveza zopet pred tem vprašanjem. Lyttonovo poročilo o okupaciji Mandžurije, s katerim je preiskovalna komisija Zveze narodov obsodila japonsko politiko, pride na dnevni red med tem zasedanjem. Japonska je poluradno Zvezi sporočila, da bo prisiljena izstopiti iz nje, ako jo na podlagi tega poročila Zveza obsodi. Kaj naj Zveza narodov stori? Njeni idealni zagovorniki zahtevajo odločno obsodbo Japonske, ki edina lahko še reši moralni ugled ženevske ustanove, taktiki svetujejo zopetno odločitev razprave.

Nemčija se ne udeležuje razorožitvene konference in osorno zahteva enakopravnost v orožjevanju ter grozi z izstopom iz Zveze, in Mussolinijev veliki fašistični svet je napovedal za jesen revizijo odnosov fašistične Italije do Ženeve. Značilno je, da so prav tiste države, kjer nacionalizem najbolj cvete, največje nasprotnice Zveze narodov.

Položaj Zveze narodov je res kočljiv v vsakem pogledu, tudi gospodarskem: od 34 milijonov frankov dolgujejo Zvezi njene članice nič manj kakor 19 milijonov!

Za Zvezo so napočile odločilne ure. Marj je obsojena na smrt? Tega ne verjamemo. Zgodovina njenega kratkega obstoja, je pri vseh njenih pomanjkljivostih pokazala, da je v interesu vsega človeštva, da se ta veliki in stalni mednarodni forum ohrani. Pri vsem tarnanju moramo priznati, da je vendar njena zasluga, da se veliki politični, gospodarski in socialni problemi javno razpravljajo, pred vsem svetom. Pred vojno tega ni bilo.

Zveza narodov nima orožja, da bi vsilila svoje sklepe svojim članicam. Dejstvo pa je, da se v Ženevi ustvarja mednarodno javno mnenje, ki ga pamen delavnik — morda spada tudi general von Schleicher med te? — ne more zlahka prežeti. Pomen Ženeve je spoznal tudi Amerika, ki pošilja kaj rada tja svoje opazovalce, čeprav ni priznala Zvezi prav tako sovjetska Rusija. Tudi Japonska se ne bo lahko odločila za izstop.

Zveza narodov je edino opozorišče, na katerem majhne države lahko vsaj izpregovorijo, čeprav ne pride njihova beseda še do veljave. Nikakega dvoma ne more biti, da bi razpad Zveze narodov prinesel veliko škodo predvsem majhnim narodom. Mednarodna politika bi se zopet zatekla za kulise tajne diplomacije in ideji miru bi bil zadan smrtni udarec. Na državnikih, ki danes predstavljajo narode v Ženevi, leži velika odgovornost. Na drugi strani je pa tudi dolžnost vseh, ki imajo kolikar

ZN pred kritičnimi trenutki

„Pred javnostjo stojimo kot obtoženec“

Ženeva, 26. sept. tg. Otvoritev 13. plenarnega zborovanja Zveze narodov se je izvršila danes dopoldne v atmosferi dvomov in nezaupanja. Za predsednika je bil izvoljen s 14 glasovi grški poslanik Politis. Predsednik Sveta Zveze narodov de Valera je podal pregled o izvršenem delu v preteklem letu in je smatral, da lahko ugotovi gotov napredek, dostavil pa je, da dosedanj napredek daleč zaostaja za tem, kar so želeli in pričakovali vsi narodi na svetu. Z obžalovanjem je govoril o omejitvah, ki so postale potrebne zaradi krize, in ugotovil, da je prišel za Zvezo narodov kritičen trenutek, ko bo morala pokazati svojo moč ali svojo slabost. Številne kritike proti Zvezi narodov jo celo dolžijo, da je zatiranje zvestobe paktu Zveze narodov samo na ustnicah delegatov, ne pa tudi v njihovih srcih. V gospodarskem pogledu so prevladovali nacionalni posebni interesi in v javnem mnenju sveta stojimo tu v vlogi obtoženca. Brez dokazov proti nam, ki jih moramo ovreči, je skoraj preogromno. Edino sredstvo, zavrniti tako kritiko, bi bilo, dokazati narodom neovrgljivo, da je pakt Zveze narodov res pravi pakt, katerega nobena država, niti velika niti mala, ne sme kršiti brez kazni. Glede gospodarskih odnosov in nalog bodoče svetovne gospodarske konference je de Valera rekel, da so gotovo potrebne mnoge mednarodne odredbe, toda usmeriti voljo za gospodarsko aktivnost iz gotovih moralnih in duševnih slabosti pa je tako delo, katero vsakdo najbolje lahko stori v svoji lastni deželi.

Od 56 držav članice in je zastopanih 53. Svojih

delegatov niso poslale samo Argentina, Honduras in San Domingo.

Zasedanje bo najbrže trajalo do 10. ali 12. oktobra. Danes popoldne se sestane tudi urad razorožitvene konference.

Japonsko-kitajski spor - najvažnejši problem ZN

London, 26. sept. tg. Tukajšnji listi smatrajo, da se je predsednik irske vlade de Valera pokazal na položaju predsednika Sveta Zveze narodov kot neizprosno sovražnik Japoncev in torej ni izključeno, da bo delal na tem, da pride do izraza predvsem teza kitajske vlade, po kateri je samo skupščina Zveze narodov kompetentna, da izda končni sklep o mandžurskem vprašanju. Po besedah de Valere, Japonska na seji, ki jo je predsednik sklical za 14. oktobra, ne bo smela sabotirati diskusije o Mandžuriji. Jasno je torej, da se de Valera pripravlja na to, da postavi vlade Sveta Zveze narodov pred dilemo, da se odkrito izjavijo proti ponovni odločitvi razprave o mandžurskem vprašanju in da mandžursko vprašanje pošljejo na reševanje skupščini Zveze narodov, ali pa da kompromitirajo svojo nepristranost, če bi odbili njegov predlog, ker bi to pomenilo, da podpirajo zavlačevalno taktiko Japonske, ki s tem dobiha možnost, da svoj sedanj položaj v Mandžuriji učvrsti in da tako pripravi pot za svoje nadaljnje namere na Kitajskem. S tem je stališče ameriškega državnega tajnika za zunanje

zadeve Stimsona dobilo odličnega zagovornika baš v osebnosti Zveze narodov.

ZN se pripravlja na delo

Ženeva, 26. sept. tg. Na današnji seji Zveze narodov se je popoldne konstituiral njen urad. Razen predsednika Politisa tvorijo predsedstvo še predsedniki petih komisij, ki so bile danes popoldne sestavljene. V predsedstvo spadata tudi kot častna predsednika švicarski predsednik Motta in belgijski zunanji minister Huysmans. Za predsednika komisije za dnevni red, ki je zelo važna za nove predloge, je bil izvoljen Tefvik Ruždi bej.

Odgoditev razorožitvene konference

Ženeva, 26. sept. tg. Ker ni nobenega upanja, da bi pripravili Nemčijo k temu, da bi se vrnila na zasedanje urada Zveze narodov in razorožitvene konference, se je zasedanje urada odgodilo do ponedeljka 10. oktobra. Tudi glavne komisije niso sklicale, ker ni zanjo pripravljenega še zadosti materiala. Henderson je sporočil, da je boljše, da se razprava o odpravi bombardementa iz zraka in o civilnem letalstvu, ki je danes na dnevnem redu, še odgodi, ker se Nemčija razprav ne udeležuje. Dalje je sporočil Henderson, da bo imel v prihodnjih dneh več razgovorov z baronom Neurathom radi razjasnitve raznih vprašanj.

Katalonska ustava izročena

Barcelona, 26. sept. tg. Večera je postala Katalonija avtonomna v notranjosti španske države. Dogodek je bil prósčlavljen v vseh mestih z velikimi narodnimi svečanostmi. V Barceloni je bila velika vojaška parada, katere so se udeležili veliko število oseb. Katalonija ima popolno samoupravo. Španija ima edino pravico, da sklepa pogodbe z drugimi državami ter da lahko intervenira v slučaju nemirov za odcep Katalonije od Španije. Razen tega ima Španija nekatere pravice pri pobiranju davkov.

Komunistična večina v Soliji

Solija, 26. sept. tg. Večerašnje občinske volitve v glavnem mestu so prinesle komunistično večino. Od 36 mandatov so jih dobili komunisti 22, vladni blok s demokrati 10, desna opozicija Cankova pa 3 mandate, kar pomeni v primeri z lanskimi volitvami v sobranje več ko podvojitev števila komunistov in izgubo polovice glasov vladnega bloka. Ministrski predsednik je še napovedal, da bo razpustil občinski svet takoj, ko se bo sestel. Izid volitev je povzročil največje vznemirjenje v vladnih krogih. Smatra se za verjetno, da bo komunistična stranka razpuščena.

Solija, 26. septembra. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Večera so se v Soliji vršile občinske volitve, ki so potekle v popolnem miru in redu. Po dosedanjih rezultatih je od 65.000 vpisanih volivcev glasovalo okoli 44.000. Po tem takem je bila volilna udeležba za okoli 9.000 manjša, kakor pri volitvah v sobranje l. 1931.

Vladni blok in meščanske opozicijske stranke so ohranile dosedanje medsebojno razmerje, komunisti pa so število svojih glasov in s tem tudi občinskih odbornikov povečali.

Ceprav imajo komunisti navzlic porastu samo 14.000 glasov od 44.000 oddanih glasov, postanejo vendarle številčno najmočnejša skupina v novem občinskem odboru.

Porast komunističnih glasov si v Soliji tolmačijo s temi tremi razlogi:

Prvič s samim volilnim razporedom, ki deli mesto Solijo na šest volilnih okrožij,

drugič s silnim zblizanjem meščanskih sil in glasov na mnogo strank in

tretjič z dejstvom, da mnogo volivcev, ki to pot niso šli voliti, pripada malone izključno meščanskim strankam.

Iz vsega tega se vidi, da število mandatov, ki jih komunisti dobe, nikakor ni prava slika dejanskega razmerja med strankami. Zato novo izvoljenemu občinskemu odboru tudi ne bo poverjena uprava nad prestolnico.

Negotov razplet krize na Madžarskem

Budimpešta, 26. sept. tg. Politične avdicie, ki so trajale danes od pol 10. do 13, niso prinesle razjasnitve v politični položaj. Vodilni politiki se branijo dati kakršnekoli izjave, tako da je politična kriza še bolj nejasna. Predvsem se predvideva kombinacija, po kateri bo predsednik vlade minister narodne obrambe Gömbös ali pa prosvetni minister grof Klebelsberg, med tem ko je kombinacija s povratkom grofa Bethlena, ki se je zelo razširjala v soboto, padla v vodo iz zunanjepolitičnih ozir.

Ostava avstrijskega ministra

Dunaj, 26. sept. tg. Minister za javno varnost dr. Ach je danes podal svojo demisijo.

Angleško posojilo Poljakom

Varšava, 26. sept. AA. Pat poroča: Angleška bančna skupina »British Overseas« je dovolila kartelu poljskih sladkornih tovarn kredit 800.000 funtov šterlingov za finansiranje nove sladkorne kampanje.

Venizelos pravi, da je zmagal

Rezultati bodo znani šele čez nekaj dni

Atene, 26. sept. tg. Z zmagovaljem trdijo venizelisti, da so zmagali v novi zbornici s sto mandati, dočim jih imajo rojalisti 80. Na tretjem mestu so komunisti. Venizelos je izdal proklamacijo na narod, kateremu se zahvaljuje za zmago in napoveduje, da bo vodil politiko za učvrstitev republike. Končni rezultat volitev pa je pričakovati šele v četrtek. Rojalisti zanikajo resničnost venizelističnih zmagovalnih vesti. V Atenah samih si stojijo venizelisti in rojalisti približno enako močni nasproti, dočim so venizelisti v Pireju dosegli večje uspehe. Male republikanske stranke so v volivnem boju propadle, ker so venizelisti in rojalisti fanatično agitirali proti njim. Do resnih incidentov ni prišlo. Vojaštvo pa še vedno straži javna poslopja.

Atene, 26. sept. tg. V večernih urah se ocenjuje izidi volitev nekoliko manj ugodno za venizeliste,

ki imajo 8—13 glasov več kakor rojalisti. Končni rezultati še niso povsem pregledni. Komunisti, ki l. 1928. še niso mogli dobiti nobenega mandata, bodo prišli v novi parlament z 10—15 zastopniki. Venizelosova vlada bo ostala na svojem mestu do 25. oktobra, to je do prvega sestanka nove poslanske zbornice. Da tedaj se bo lahko videlo, kakšna koalicijska bo možna venizelistom z drugimi republikanskimi strankami. Kakor se čuje, namerava Venizelos nastopiti z ostrejšimi odredbami proti rojalistični stranki.

Atene, 26. sept. AA. Vodja monarhistov Caldaris je izjavil, da je zadovoljen za redom, ki je vladal o priliki večerašnjih volitev po vsej Grčiji. Posebna zahvala pa gre častnikom grške vojske, ki so bili ves čas glasovanja nevtralni.

MacDonaldov odgovor zadovolji Gandhija

Gandhi preneha s postom — Radost v Indiji

Vsebnina sporazuma

Angleška vlada smatra, da naj na podlagi novega sporazuma sami Indci in nedotakljivi med seboj uredijo vprašanje o 18% zastopstvu, oziroma številu mest, ki so v indskem parlamentu pridržani revnim slojem. Angleška vlada je odobrila sedanj sporazum po posvetu, ki je trajal od sobote zvečer skoraj neprestano do danes med MacDonaldom, Baldwinom, Samuelom, Hoarom in ministrom za Indijo lordom Lothianom, ki je v ostalem sestavil načrt o ureditvi občin v Indiji. Lord Lothian je sam predvidel v svojem načrtu eventualni sporazum med prizadetimi. Zato odgovarja sedanj sporazum že vnaprej določeni črti angleške politike v Indiji. Na podlagi tega sporazuma bodo nedotakljivi imeli 148 mest v pokrajinskih zakonodavnih skupščinah, dočim bi imeli po dosedanjem načrtu 71 mest. Po drugi strani jim bodo od zdaj dostopna tudi vsa volilna okrožja kakor drugim Indcem. Dosedanji načrt jih je pripuščal le v neka volilna okrožja. Vlada si ne želi več povratka dosedanjega nasprotja med posameznimi indskimi kastami in je pripravljena sprejeti vsak sporazum, ki bo spadal v okvir sporazuma, sprejetega zdaj od Indcev in nedotakljivih pod pritiskom Gandijevega posta. Jasno pa je, da angleška vlada zdaj nastalih problemov ne bo mogla več s tako naglico reševati, kakor je to storišla za problem, ki je nastal z Gandijevim postom.

40urni delavnik na Češkoslovaškem

Praga, 26. sept. Minister za socialno politiko dr. L. Czeh je predložil vladi zanimiv načrt za pobijanje brezposelnosti to zimo. V Češkoslovaški je splošno mnenje, da se industrijska kriza ne bo omilila in da temu primerno brezposelnost ne bo padla. Ko se je leta 1929 češkoslovaška vlada lotila vprašanja brezposelnosti, je bilo v državi samo 35.000 delavcev brez posla, danes je prijavljenih nič manj kakor 400.000. V svojem programu si je minister Czeh postavil tri naloge, da bi vprašanje brezposelnosti načelno rešil, in sicer: Delavstvu je treba preskrbeti delo namesto ga vzdrževati s

vpliva na javno mnenje in na vzgojo narodov, da s širjenjem mednarodne miselnosti utrjuje temelje Wilsonove ustanove.

—ski, podporam; skrajšati je treba delovni čas in organizirati delovni trg, to se pravi ponudbo in povpraševanje. Vlada je stavila ministru na razpolago v ta namen 145 milijonov. S tem denarjem bo zagotovljeno delo 200.000 delavcem. Minister za socialno politiko zahteva, da se delovni tednik zniža od 48 na 40 ur in se je pridružil akciji, ki je v teku v drugih državah, kakor v Združenih državah, v Nemčiji in Franciji. Sklad za brezposelne se bo reorganiziral, in sicer v smislu, da bodo vanj v prvi vrsti plačevali delodajalci. Država bo povzela podpore tistim sindikalnim organizacijam, ki same podpirajo svoje brezposelne članke. — Obe socialistični stranki, češka in nemška, sta priredili v Pragi skupno zborovanje, na katerem sta se izrekli za ministrov program in zahtevali, da se takoj izvede.

Pogled na sovjetske tovarne

(Od našega stalnega ruskega dopisnika)

V začetku septembra.

Prva tovarna, ki sem jo v Rusiji videl, je bila fabrika Max Hölz v Leningradu. Obrat je bil zgrajen že v predvojni dobi in se pod sovjetskimi režimi ni bistveno razširil. Tovarna izdeluje stroje za izdelavo cigar in cigaret, pletilne stroje in razne naprave, ki se rabijo v tekstilni industriji. V zadnjem času je pričela izdelovati tudi Linotype. Dosedaj so izdelali dva takšna stroja za tiskarsko staviljenje po modelu, ki je prišel iz Nemčije, ki jih pa radi bistvenih napak v konstrukciji niso mogli spraviti v pogon. Pri ravnanju tovorne so mi kljub temu povedali, da ima tovarna v načrtu veliko razširjenje na nove industrijske panoge. Zaenkrat sem ne videl na stenah tovarne velikanske plakate, ki so z velikimi črkami govorili: »o velikem industrijskem predoru in postavitvi produkcijske fronte v prvem polletju 1932«. Plakati pozivljajo delavce, da naj energično nadoknadi zamudno zastajanje za polletnim načrtom vsaj v drugem polletnem času. Ko sem hodil po tovarni, mi je padlo v oči, da so mnogi stroji mirovali. Inženjer, ki me je spremljal, mi je stvar razložil tako, da so dobili velika naročila v drugih panogah in so tje kaj koncentrirali vse delovne sile...

V Moskvi sem delj časa iskal prilike, da bi si ogledal obrat v kakšni tovarni, a se mi ni posrečilo. Prav tako sem bil odklonjen v Nižnjem Novgorodu, ko sem si hotel ogledati lamkatišnje avtomobilno tovarno. Vodstvo mi je izjavilo, da vlada v tovarni takšen obrat, da bi vsak obisk samo oviralo delo. Tovarna je bila zgrajena šele 1. januarja letos z velikimi svečanostmi. Tovarno so postavili Fordovi inženjerji. Toda že marca je morala obrat ustaviti, ker se sovjetski delavci niso spoznali na komplicirano mašinerijo. Oficielno je tovarna majhna prišla zopet v delo. V resnici se pa vse do danes še vedno le poskušajo spraviti tovarno v odgovarjajoč obrat. Celo po sovjetskih podatkih izdelajo na dan le 40 voz, ki pa po večini vsi ostanejo v magazinih, ker jim manjkajo najvažnejši deli, kakor krmilo, sečje, itd. Sredi avgusta sem videl v skladišču nad tisoč takšnih pol zgotovljenih voz.

Prvo veliko tekočo industrijsko podjetje zgrajeno pod sovjetskimi režimi je Stalingrad (prejšnji Zaričin), velika tovarna za traktorje, ki se po ustanovitvi čke imenuje Dzeržinski. Tovarna je oddaljena kakih 12 km od mesta. V strašno izdelanem avtobusu sem se tje kaj popeljal po široki dolini. Ki zleđa preteje žulost. Na pobočjih sploščenih gričev stoji delavske barake, precejšen del delavstva pa je nastanjen kar pod šotori, ker niso mogli v tako hitrem času zgraditi dovolj stanovanjskih hiš.

Pred zasedanjem Panevropskega kongresa v Baslu

Informacije ljubljanskega delegata dr. F. Majarona

Od 1. do 3. oktobra 1. l. bo zasedal v Baslu drugi Panevropski kongres, ki ga je sklical predsednik Panevropske unije grof Coudenhove-Kalergi. Kongres bo razpravljal o evropski krizi in o možnostih, kako jo premagati. V ta namen so povabljeni v Basel delegati vseh evropskih organizacij Panevropske unije, najuglednejši politiki in gospodarski veljaki, predsedniki trgovskih, kmetijskih in drugih organizacij, znameniti novinarji in ravnatelji listov, pisatelji, umetniki in pomembni znanstveniki, zastopniki ženskih organizacij in sindikalni šefi. Poleg plenarnih sej predvideva program podrobno delo komisij in zlasti predavanja. Delovne bodo komisije: politična, gospodarska, pravna in propagandna. Predavanja bodo obravnavala naslednje teme: Anglija in Evropa (predava kolonialni minister v p. L. S. Amery, London), Evropa in Zrušene države Severne Amerike, Evropski gospodarski problemi (Lucien Coquel, generalni tajnik Evropske carinske zveze, Pariz), Odprava gospodarske krize (Francis Delaisi, narodni ekonom, Pariz), Evropski gospodarski problemi (Edouard Dolléans, generalni tajnik mednarodne trgovske zbornice, Pariz), Odprava gospodarske krize (Wladimir Woytinski, narodni ekonom, Berlin), Evropska valutna vprašanja (Hans Firszenberg, bankir, Berlin), Oživitve evropske trgovine (ravnatelj Meister, mednarodna liga združenj potujočih trgovcev, Bern), Panevropa in mali narodi (A. Mihalakopoulos, zunanji minister, Atena), Varnost Evrope (Nikola Politis, poslanik, Pariz), Evropska nacija (José Ortega y Gasset, poslanec, Madrid), Panevropa in ženske (Germaine Malaterre-Sellier, Pariz), Evropski mitos (Liebhurg, Bern). Najavljenih je še mnogo drugih govornikov. Razpravljalo se bo tudi o vprašanju narodnih manjšin.

V septembru 1. 1930. je bila ustanovljena v Jugoslaviji »Panevropska unija v kraljevini Jugoslaviji, ki šteje tri organizacije, in sicer v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Skupni forum teh treh organizacij je Predstavništvo Panevropske unije kraljevine Jugoslavije, v katerem so delegati vsi predsedniki, podpredsedniki, blagajniki in tajniki

Tovarna je opremljena z najmodernejšimi nemškimi in ameriški stroji in zaposluje do 13.000 delavcev, od katerih bo kakih 1000 kvalificiranih. Prištet je treba 300 nemških delavcev, ki zaslužijo približno 300 rubljev na mesec in 4 ameriške mojstre, ki zaslužijo na mesec 550 rubljev in 150 dolarjev v valuti. Nemški delavci imajo posebno oskrbo, ki je dosti boljša od ruske. Tovarna je od 15. julija do 1. avgusta počivala zaradi popravil, kakor je bilo uradno razglašeno. Neki predelavec mi je rekel, da dobišen del delavstva ni več prišel na delo, ko so tovarno zopet odprli, to pa zaradi slabih prehranjevalnih razmer. Ko sem stopal po obširnih delovnih prostorih, sem dobil vtis, da stoji pri strojih več delavcev, kakor pa sem opazil v Nemčiji ali v Angliji v istih obratih. Očitno je radi nižje kvalifikacije ruskega delavstva treba za isto delo pri strojih, kot na zapadu, več delovnih moči. Ameriški inženjer mi je pravil: »S tem obratom in s tolikšnimi delavnimi silami bi napravili v Ameriki v enem tednu, kar napravijo ti v enem mesecu.«

Delavska disciplina, o kateri sovjetsko časopisje neprestano toži, tudi v Stalingradu kaže gotove vrzeli. Sredi vsega obrata vam delavec zapusti svojo postojanko in gre mirno kaditi svojo cigareto. Kajenje med delom mora biti sploh neodoljiva potreba, ker na stenah vise plakati: »Ko greš kaditi, ne pozabi ustaviti stroja.«

V začetku avgusta, ko sem bil prvič v tovarni, so mi navedli kot dnevno produkcijo 150 traktorjev. Tekoči trak tedaj ni tekel in so ga nadomestile mlade delavke, ki so si z rok v roke podajale potrebne materiale. Videl sem vse polno že skoraj izdelanih traktorjev, ki so bili postavljeni nekaj korakov proč od zaključne točke, kako so jih devali narazen in popravljali. Tudi sicer je po dvoriščih polno rjavceh traktorjev — izvržkov. Izmed 150 na dan izdelanih strojev jih je začetkom avgusta odjemalna komisija mogla sprejeti komaj 40.

Nasprotno pa dela tovarna za traktorje »Selmaš« v Rostovu na Donu odlično vtiš. Tovarna je bila postavljena v obrat že leta 1930, medtem ko je ona v Stalingradu pričela šele lani z delom. Vse naprave pokrivajo po večini 180 hektarov in zaposlujejo 17.000 delavcev. Tovarna izdelava vse mogoče poljske stroje, zlasti stroje za košnjo. Delavska disciplina je dobra, tempo hiter in nikjer ni videti delavcev, ki bi okrog postavali. Na čelu tovarne stoji izvršno vodstvo in lankolejna produkcija je za 8% presežala zahtevano kvoto. V Rostovu je tudi dobro preskrbljeno za delavska stanovanja. Delavske kolonije so razporejene in po nemškem načinu obdane z drejem in parki.

trajevnih organizacij. Ljubljanska organizacija, ki je bila istočasno ustanovljena kakor ostali dve v državi, ima v odboru kot predsednika dr. A. Gosarja, kot podpredsednika dr. Ravniharja in univ. prof. dr. M. Dolenc, kot blagajnika dr. Slokarja in kot tajnika dr. F. Majarona. Jugoslovanska organizacija je docela samostojna, pač pa se v glavnem ravna po direktivah centrale Panevropske unije na Dunaju. Častni predsednik organizacije je dr. V. Marinkovič, predsednik častnega komiteja je dr. A. Korošec. Častni člani so dr. P. Pilić, minister Sverljuga, Francež, Jellič, kipar Meštrovič in dr. Kosta Kumanudi. Kot delegati jugoslovanske organizacije odidejo v Basel: tajnik ljubljanske organizacije dr. Ferdinand Majaron, dr. Mončilo Ninčič, Jovan Marković, generalni tajnik unije Životić, Ljubomir Stefanović, minister Francež, predsednik zagrebske trgovske zbornice dr. Verbič in ravnatelj tamošnje radio postaje dr. Ivo Stern. — Jugoslovanska delegacija bo nastopila skupno in bo imela v Baslu dne 30. septembra konferenco, da se domeni o delu kongresa.

V poziv, ki ga je razposlal grof Coudenhove-Kalergi glede tega kongresa, citamo med drugim: »Gospodarska in politična kriza, ki jo preživlja Evropa, pokazuje vsem Evropejcem, ki nimajo predsodkov, kako nesmiselna in nevarna je današnja deorganizacija njih kontinenta. Kljub temu se vlade pomisljajo napraviti konec temu sramotnemu položaju s politično organizacijo Evrope. To obnavljanje s prirodo neposredne nevarnosti za politično, gospodarsko in kulturno bodočnost Evrope me je napotilo, da apeliram neposredno na vse Evropejce, ki se zavedajo svoje odgovornosti, ter da jih povabim k velikemu Kongresu Evrope v Baslu. Ta kongres bo navezal stike med prvobitnimi evropskimi misli vseh narodov in strank, čisto brez oficijelnih zvez, da bi rešili konkretne probleme evropske združbe. Hkrati naj mobilizira kongres evropsko vest in preko vseh narodnih nasprotij zbudi zavest velike evropske skupnosti usode.« Častni predsednik kongresa je Edouard Herriot.

IV. katoliški mednarodni teden

Krščansko stališče k razorožitveni konferenci

Zeneva, septembra.

Katoliška zveza za mednarodne študije je v »Courrier de Genève« napovedala, da je Mednarodni katoliški teden, ki letos o priliki zasedanja Zveze narodov že četrtič zboruje v Zenevi, postavil v program danes najbolj aktualna svetovna vprašanja o razorožitvi.

Konferenca se bodo vršile od 3. do 9. oktobra v Zenevi in sicer kakor običajno v dvorani Carry. Program predavanj je sledeči: Prvi bo govoril profesor na triburški univerzi dr. Munyneck, ki bo s filozofskega vidika razmišljal o razorožitvi. Drugi govornik je določen triburški škof msgr. B. e. s. o. n., ki bo na osnovi papeških okrožnic in katoliške moralne teologije osvetlil razorožitveno vprašanje. S tema dvema predavanjema je zamišljena filozofska in religiozna utemeljitev moralne razorožitve. V naslednjih predavanjih pa se bo razorožitvena tema obravnavala z juridičnega, psihološkega, pedagoškega in socialnega stališča. Tako bo znani francoski učenjak de la Brière podal juridični utemeljitev na osnovi narodnih in mednarodnih pogodb. Vseučiliški profesor Herman Platze iz Bonnaja bo govoril o zgodovinskih, kulturnih in psiholoških zadržkih in predsodkih, ki ovirajo narode, da se ne razorože. Profesor Halleck iz Varšave bo obrav-

naval pota in načine, kako vzgojiti mladino v novem pacifističnem duhu.

Socialni teden bo zaključil s sklepnim govorom škof Besson. Predsednik zborovanja bo švicarski državni svetnik Perrier. Istočasno bodo zborovale razne sekcije, tako na pr. katoliška mednarodna ženska liga, socialna sekcija, mladinska sekcija, katere vse bodo obravnavale razorožitveni problem s katoliškega stališča.

Hitlerjevci nazadujejo

Berlin, 26. sept. AA. Čeprav se iz tega ne dajo izgovajati, da nikoli zaključili, je vendar zanimivo ugotoviti, da se je v nedeljo prvič zgodilo, da so Hitlerjevci pri občinskih volitvah nazadovali. Dobiljo so namreč v Rodenslebu 188 glasov, medtem ko so jih pri zadnjih volitvah imeli 378. Socialisti so dobili 370 (277), meščanska koalicija pa 158 (79) glasov.

Prebivalstvo Italije

Rim, 26. septembra. AA. Po podatkih osrednjega zavoda za statistiko je štela Italija 30. avgusta t. l. 42.211.000 ljudi.

Kakšne ladje je italijanska ladjedelnica gradila Romuniji

Velikanske goljufije romunskih „vojaških izvedencev“

Sasak, 26. sept. Z. Pred kratkim je romunsko mornariško ministrstvo naročilo zgraditev ene podmornice v reški ladjedelnici in dveh kontratorpedov. Vse tri ladje so bile izročene romunskemu vojennemu in mornariškemu ministrstvu. Pri izročitvi pa se je ugotovilo, da ladje ne odgovarjajo vsem pogojem, ki so bili predpisani. Za kontratorpedovki je ugotovljeno, da je bila za njih plačana nadena 110 tisoč dolarjev, ki ni bila predvidena v pogodbi. Ta nadena je izvirala baje iz povečanja njihovih tonaž, 35.000 dolarjev pa za razne instalacije, ki sploh niso bile izvršene. Ko je priplula podmornica, zgrajena v reški ladjedelnici, v Konstanco, so se vršile velike svečanosti, istočasno pa so se vršili pomorski manevri, pri katerih se je ugotovilo, da podmornica ni za plovbo. Na splešno iznenadenje so vojaške oblasti ugotovile, da podmornica ne more pravilno plavati niti nad vodo, kaj šele pod vodo. Napake so v sami konstrukciji. Vseled tega je še posebna komisija pregledala podmornico ter jo proglasila za neuporabno in zahtevala vrnitev 150.631 funtov šterlingov od reške ladjedelnice, kakor tudi stroške komisijske. Preiskava v tej zadevi je poverjena romunskemu generalu Haneu in kontraadmiralu Buchalteru, ki sta ugotovila velike nerednosti, ki so jih zagrešili razni romunski častniki v inspektoratu ro-

munske vojne mornarice. Ugotovljena je cela vrsta nepravilnih izdatkov, veliki primanjkljaji v skladiščih, falzifikati raznih dokumentov itd. Med drugimi je ugotovljeno, da je general Budeano oškodoval Romunijo za 925.000 lejev, poveljnik Gorgiu ter polkovnik Roba vsak za 800.000 lejev, šef oddelka vojne in mornariškega ministrstva Georgiu za devet milijonov lejev, viceadmiral Skodre za 40 milijonov lejev, bivši ravnatelj v mornarici Bazilescu za 31 milijonov lejev in poveljnik Nestoru za 18 milijonov lejev. Vsi so obtoženi radi zlorabe in udeleževanja pri raznih goljufijah. Vse te afele so prišle na dan valed ladij, ki jih je dobavila reška ladjedelnica. Zadeva je prišla tudi pred sodišče, ki je odločilo, da reška ladjedelnica vrne Romuniji denar, Romunija pa ladje. Italijanska vlada brani reško ladjedelnico in zatrjuje, da so bile podmornice izročene v redu. Razen tega zatrjuje ladjedelnica, da je podmornico pregledala tudi italijanska pomorska komisija, predno jo izročila Romuniji. Ta velika afera še ni popolnoma razčiščena, ker Romunija noče sprejeti ladij, reška ladjedelnica pa ji noče vrniti denarja. Zadeva je po vsem svetu imela velikanski odzov in je vrgla zelo slabo luč na reško ladjedelnico, ki gradi podmornice, ki niso sposobne niti za plovbo nad vodo.

Kralj v niški ljudski šoli

Niš, 26. septembra. Agencija Avsa poroča: Pred 14 dnevi je bila na svečan način odprta nova ljudska šola v Nišu, zgrajena ob 10 letnici vladanja Nj. Vel. kralja. Novo poslopje je zato dobilo tudi njegovo ime. Pri otvoritvi novega poslopja je zastopal Nj. Vel. kralja general Veljkovič.

Nj. Vel. kralj je izrazil željo, da poseti to šolo še med svojim bivanjem v Niški banji in v času, ko bo bodo učenci v šoli.

Danes popoldne je prišel Nj. Vel. kralj iznenada. Spremljali so ga maršal dvora general Dimitrijevič s suito. Pri vstopu v šolo sta kralja pričakovali in pozdravili predsednik niške občine inž. Caldarevič in šolski upravitelj Nedeljkovič. Kralj je bil zelo dobro razpoložen in je izrazil željo, da poseti vse razrede. V spremstvu šolskega upravitelja je nato vstopil v posamezne razrede in prisostvoval pouku. Deca je odgovarjala na vprašanja, ki so jih stavili učitelji in učiteljice in

tudi na vprašanja, k jih je zastavljal Nj. Vel. kralj sam. Kralj je bil izredno zadovoljen z zelo spretnimi odgovori dece in je ostal v vsakem sreditu po 10 do 15 minut.

Posebno zadovoljen pa je bil s četrtim ženskim razredom. Učenke so imele pisanje in kralja je presenetil izredno lep in čist način pisanja teh učenk. S pozdravom v tem razredu je bil zelo zadovoljen. Kralj se je pomudil tudi v drugih razredih, kjer je bil s šolskimi uspehi in z odgovori učencev prav zadovoljen. Kralj je dal izraza svoje mu zadovoljstvu z učenci in učiteljici tudi pri odhodu in je v znak svoje naklonjenosti izročil predsedniku občine 10.000 din za siromašne otroke te šole. V imenu vseh se je kralju za postavitve in za veljkodni dar zahvalil upravitelj šole. Ko je kralj odhajal iz šole, so mu učenci in učenke priredili navdušene ovacije. Učenka nekega razreda je kralju pred vstopom v avto izročila šop cvetja. Kralj se je nato ves zadovoljen vrnil v Niško banjo.

Kranjski tovarnar odpeljan pri belem dnevu

Senzacionelen ameriški način ugrabljenja

Kranj, 26. septembra.

Ves Kranj je bil danes pod vtisom nenavadnega zagonetnega ter senzacionelnega dogodka, ki se more primerjati edinože z dogodki, ki se odigravajo kje v Newyorku ali Chicagu. Kranjski tovarnar Edmund Kocbek, ki ima že dolgo let prav dobro uspevajoče podjetje, se je večer v nedeljo 25. septembra odpeljal dopoldne po poslovnih opravkih v Maribor k svojemu bratu. Ko sta se s šoferjem pripeljala v senčrsko gozdovje, jima je nenadoma zastavil pot neki drugi avto, ki se je postavil preko ceste. Kocbekov šofer je svoj avto ustavil, šofer nasprotnega avtomobila pa je povedal, da bi rad neko orodje za popravilo svojega avtomobila in da je radi tega postavil svoj avto preko ceste. Kocbekov šofer je izstopil iz voza, za njim pa še sam gospod Kocbek. Komaj pa je Kocbek napravil par korakov iz svoje-

ga avtomobila, so ga že obstopili neznanci iz nasprotnega avtomobila, ga zgrabili in vrgli v svoj avto ter ga odpeljali, kakor se je zvedelo, v ljubljansko umobolnico. Šoferja je po srečilo, da je napadalcem z avtomobilom ušel ter vozil nekaj časa po gozdovih, nato pa se je odpeljal v Maribor k bratu g. Kocbeku.

Kaj je povod in ozadje tega nepojmljivega napada in ugrabljenja, je zaenkrat zavito v temo. Na vsak način pa ves dogodek kaže čudno moralno pojmovanje današnjega časa, da se vršijo taka ugrabljenja, ki so se do sedaj prakticirale le med ameriški tolavoji ter kitajskimi roparji. Razumljivo je, da se vsi somešani Kranjčani nad tem dejanjem zelo zgražajo in sočustvujejo z g. Kocbekom, ki je znan kot pameten, vreden in dober gospodar in trgovec ter je radi svoje podjetnosti užival splošen ugled.

Proces proti vseuč. prof. dr. Jovanoviču in tov.

Belgrad, 26. sept. Z. Davi točno ob 8 se je nadaljevala pred državnim sodiščem za zaščito države razprava proti dr. Jovanoviču in tovarišem. Branilec zdravnik dr. Sime Milošević, dr. Rajko Džermanović je prečital nekoliko pisem, ki so jih poslali v Belgrad, da bi se razpravljalo o njegovem delu. Predsednik senata Rusomir Janković je priključil ta pisma ostalim aktom. Nato se je nadaljeval obrambni govor odvetnika dr. Iligica, branilca Pere Popovića, g. Jovana Zdravkovića, zagovornika Borislava Lukića, Radoja Vukčevića, branilca dr. Cosića, ki je v triurnem govoru skušal dokazati nedolžnost vseh obtožencev, posebno pa nedolžnost svojega klijenta dr. Cosića. Za njim je dobil besedo g. Živanović, zagovornik gledališke igralke g. Kovčević, nato pa zagovornik letalskega kapetana v pokloju Miletića, ki je 100% invalid, g. Dušan Ilić, istotako bivši častnik in invalid. Z ozirom na pozno uro je predsednik senata Janković ob 1 popoldne zaključil današnjo razpravo in napovedal prihodnjo za jutri zjutraj ob 8. Prvi bo jutri govoril še zadnji branilec odvetnik Vladislav Simić, zagovornik g. Beničeve, nakar bo zopet dobil besedo državni pravdnik dr. Džabrov, za katerim bodo imeli obtoženci še svojo poslednjo obrambo. Tako bo jutri zaključen proces, ki je trajal ves teden. Razsodba bo predvidoma razglašena šele v četrtek ali pa v petek.

Zaključek zdravniškega kongresa

Vrnjačka banja, 26. septembra. 1. Snoci je bila na kongresu jugoslovanskih zdravnikov izvoljena nova uprava, in sicer je bil za predsednika ponovno in soglasno izvoljen dr. Alojz Zalomkar iz Ljubljane, za podpredsednika dr. Pavle Čaumović in dr. Svetislav Stefanović, za tajnika dr. Nikola Pau-nović in dr. Supić ter za blagajnika dr. Miodragović. Ker so že prej vodili zdravniki, ki so namrečeni bo bolnišničnih, ostro kampanjo proti reformi sedanjega zakona o bolnišnicah, so zdravniki prečitali na kongresu sledečo resolucijo: »Zahtevamo, da se o vseh eventualnih spremembah sedanjega zakona o bolnišničnih razpravi v anketnem odboru, v katerem morajo biti v prvi vrsti zdravniki vseh kategorij, ki službujejo po bolnišnicah, dalje upravniki bolnišnic in zastopniki vseh stanov, ki spadajo v bistveni sestav bolnišnic, in sicer fizikalne prostore, v apoteke. Ta anketni odbor naj izbere iz svoje srede ožji odbor, ki bi na vseh merodajnih mestih branil interese bolnišniških zdravnikov. Nato so imeli strokovna predavanja dr. Živančević, dr. Arangeljović, dr. Rista Gostuški in drugi.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko dni je pričakovali zelo hladnega vremena, ko nastopi hladnen zrak, pa tudi dežja.

Kongres srbskih kmetskih zadrug

Skopje, 26. sept. 1. V teku večerajšnjega popoldneva je bil na letnem občnem zboru Glavne zveze srbskih kmetskih zadrug izvoljen sledeči odbor, v katerega so prišli med drugim sledeči spodje: v širši upravni odbor bivši pravosodni minister in odvetnik iz Smedereva Dimitrije Ljotić, Mihajlo Stajić in drugi; v širši nadzorstveni odbor M. Petrović in drugi; v ožji upravni odbor: Dragotin Janković, odvetnik in univ. prof. iz Belgrade, Boško Jevič, zunanji minister, Uroš Stajić, Gjorgje Jelenić, Dragutin Milčević, dr. Gjorgje Tasić in Voja Gjorgjević; v ožji nadzorstveni odbor: Jeremije Protić in drugi. Danes dopoldne pa so bili na kongresu prečitali razni referati, tako referat Dragotina Milčevića, tajnika industrijske zbornice iz Belgrade, o južni Srbiji z ozirom na zadrugištvo in referat dr. Stojića o vprašanju tobačnih zadrug, na katere naj se predvsem nasloni naša monopolska uprava ter v prvi vrsti od njih prevzema tobak. Zadruga naj istotako daje kredite, da si bodo lahko zgradile skladišča, ali pa naj jim odstopi nekaj svojih skladišč. Po daljši debati so bile nato sprejete sledeče resolucije: 1. Narodna banka, Privilegirana agrarna banka in Poštna hranilnica naj stavijo svoje kredite na razpolago zadrugištvu. 2. Zadrugištvo naj se izključno dodeljuje kontingent živine. 3. Po zadrugištvu naj se vrši intervencija glede cen žitaric. 4. Prodaja kmetijskih proizvodov naj se vrši izključno po zadrugištvu. Po teh resolucijah, ki so bile soglasno sprejete, je bilo sprejetih še nekaj resolucij, nanašajočih se na tobačne zadruge. S tem je bil dnevni red kongresa izčrpan.

Drobne vesti

Belgrad, 26. septembra. Tu se mudi križevski vladika dr. Dionizije Njiradi. V teku današnjega dneva je obiskal razna ministrstva in nunciature. Zvečer potuje v Kapelo Patrino pri Slavanski Požegi, kjer bo jutri blagoslovil novo unijsko farno cerkev.

Belgrad, 26. sept. 1. Danes popoldne je bil na Guberevcu blagoslovljen temeljni kamen za novo palačo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Blagoslovitvi so prisostvovali minister g. Pucej, ki je imel na zbrano udeležence daljši govor, kraljevi odposlanec general Pavlovič, belgrajski nadškof dr. Rodić in drugi.

Zagreb, 26. sept. Z. Davi je odpotoval iz Zagreba v Rim msgr. dr. Juraj Madjerec, rektor zavoda sv. Jeronima, ki se je dva meseca mudil v domovini. Z njim je odpotoval tudi župnik Topolčić.

Hmeljski trg

Praga, 26. septembra tg. Kakor doznava Vaš dopisnik, se sedaj v Zatu takozvani sindikatni hmelj iz 1. 1930, ki ga je okoli 20.000 stotov po 50 kg, sukcesivno uničuje, ker je že sam njegov obstoj kritičen na cene.

„Slovenčevo“ letalo nad Slovenijo

»Slovenčevo« letalo pred startom

Ljubljana, 26. sept.

»Slovenec« si za svojo šestdesetletnico pač ni mogel domisliti bolj učinkovite reklame, kakor je bil večerajšnji polet z aeroplanom nad Kranjsko ter današnji nad Stajersko. »Slovenec« je bil prvi list v Jugoslaviji sploh, ki si je najel zračnega plitca za svojo propagandno službo. Polet sam je popolnoma uspel, izveden je bil po določenem načrtu brez najmanjše neizpolnitve ali nepravilnosti. Škoda samo, da zaradi neugodnega vremena nismo mogli naprej točno določiti dneva, kdaj bomo z letalom obkrožili našo lepo Slovenijo. Ko bi bili to mogli storiti; ko bi to polet ljudem v listu tudi naprej povedali — bi bil učinek poleta brez dvoma še večji. Seveda so ljudje po deželi kljub temu takoj uganili, da frči nad vami in polji »Slovenčevo« letalo, saj smo polet napovedali za prvo priliko, ko bo lepo vreme. In včeraj je bilo vreme za letanje po zraku ko nalašč.

Prepričani smo, da bo vsakega našega čitatelja, pa tudi druge številne naše prijatelje zanimalo, kaj človek takole v zraku občuti, ko se nenadoma prvič dvigne z zemlje v višavo med oblake. Naj o tem pripoveduje naš poročevalec:

Priprave za polet v Zagrebu

V soboto popoldne smo dobili iz Zagreba od letalske družbe telefonično sporočilo, da kaže vremenska napoved za prihodnji dan spremembo vremena, da bo torej polet po vsej priliki mogoče izvesti. Malo verjetna je bila sicer ta vest, ko je vendar ob času telefonskega pogovora zunaj na ulicah bilo kakor iz škafo. Toda gospodje, ki imajo dnevnega opravka z letanjem po zraku, morajo pač vremenske razmere poznati bolje od nas navadnih ljudi, ki se gibljemo le raje bolj po zemlji. Zato pač ni kazalo drugače, kakor odpeljati se v Zagreb.

Večerni brlec je hotel v noč proti Zidanemu mostu, zunaj pa je deževalo na vso moč... Človek je moral priti do prepričanja, da z lepim vremenom in poletom ne bo nič. Deževalo je skoraj vso pot do Zagreba. Zato sem vratarju v hotelu zvečer naročil takole: »Če bo jutraj lepo vreme, me pokličite ob sedmih, če bo megla ob osmih, če bo pa deževalo, me pustite lepo pri miru...«

Misel na polet z letalom pa mi ni dala miru. Zbudil sem se sam že na vse zgodaj. Skočil sem k oknu ter pogledal ven — in zasmehoval se mi je srce: no, pa le bo! Brž sem bil opravljen, poravnal sem v hotelu precej visok račun, pohitel na ulico in proti Jelčičevemu trgu. Naročil sem bil že prej doma ženi, da ji prinesem sadja iz Zagreba kar po zraku ter da ga bom spustil nad hišo prav pred vežo... Zato sem kupil na stojnici kilogram grozdja in kilogram lepih breskev. Vsako stvar posebej mi je branjevala zavila v poseben škarnič, pobasal sem vso zadevo v aktovko, skočil se v bližnji kavarno na skromni zajutrek, nato še k sv. maši, potem pa na letališče. S takšnim sva se mimogrede ustavila še na kolodvoru, kjer sva naložila v avtomobil dve veliki vreči propagandnih lističev, ki jih bo med potjo treba sipati nad slovenskimi vasi. Tako z vsem potrebnim obložen, preskrbljen zlasti z najboljšo voljo, brez vsakega premišljanja, kaj se bo v zraku zgodilo z menoj in letalom, sem obstal ob pol osmih jutraj zunaj mesta na letališču. Več velikih letalskih lop stoji na ravnem polju, skoraj uro peš hoje z mesta. Letališče je zastraženo z vojakmi. Ko sva s šoferjem privozila do glavnih vrat na letališče, naju je ustavil krepak slovenski fant. Po domače sem mu razložil zadevo, ko je z zaupanjem vpraševal, kako da hočeva na letališče z osebnim avtomobilom, ko tega tam niso vajeni. Letalska družba prevaža namreč svoje potnike iz mesta na letališče in nazaj, ko se pripeljejo z letalom iz Beograda ali z Dunaja, navadno le z avtobusom.

No, tako je bilo z moje strani za polet vse pripravljeno. Ne pa še s strani družbe. Na letališču sva bila samo dva uslužbenca, ki sta mi povedala, da prideta g. ravnatelj in pilot vsak čas na letališče. Res sva se kmalu pripeljala z družbinim avtobusom. Predstavil me, potem pa začelmo takoj s pripravi. Ravnatelj letališča, g. Atilje Raspor, razložil najprej, nad katerimi kraji v smislu zakona o letenju po zraku ne bomo smeli leteti. To so Trbovlje, Kamnik in Jesenice. Potem dobimo še telefonske vesti iz Ljubljane, Maribora in Celja ter iz Varaždina o vremenskih razmerah v zraku, zlasti o vetrovih. Vsa poročila so bila zelo ugodna. Iz Ljubljane je bilo rečeno, da znaša skupna količina oblakov štiri do šest desetlin, od teh je ena desetina nizkih, to je v višini 600 do 1000 metrov. Smer vetra severno-zahodna, hitrost 2–7 km na uro. Pogled z letala je mogoče 10 do 20 km naprej in na strani. Brda so čista, megle ni. Vreme v splošnem sijajno za polet.

Moram reči, da sem občudoval čudovito mirnost, popolno flegmo teh gospodov na letališču. Zlasti pilot, g. Viktor Nikitin, po rodu Rus iz Kijeva, eden najboljših naših letalcev, ki je doslej preletel v zraku že nad 3500 ur, je napravil namestitev vti. Po zunanosti ter po obnašanju izredno simpatičen deček, precej visok, čvrst možak, mirnih, prijaznih oči, skoraj tihega govorjenja. Vprašuje me, kje bova letela. On namreč Slovenije ne pozna, zlasti po Kranjskem ni še nikoli letel. Povem mu točno določeno smer, pokažem mu na zemljevidu določeno pot, vse večje kraje, ki jih bova preletela. Nič mu ni všeč, odkimava z glavo. V prijetni, z ruskim naglasom pomešani hrvaščini mi pripoveduje, da letenje prav za prav ni tako enostavna stvar, da je nazadnje točna orientacija vendarle prva in glavna stvar v zraku. Držati se bova morala rek ali železnice, sicer se nama lahko zgodi, da se kljub lepemu vremenu izgubiva nekam v nekončnost. Bila bi to neprijetna zadeva že zaradi časa, ki bi ga z iskanjem prave smeri izgubila.

Skoraj mi ne verjame, da poznam kraje, kjer bova letela, da mu bom pač sproti pokazal, kam naj obrne letalo, kam naj nadaljuje pot. Nasmehne se mi, vprav čutim, kako pomilovalen je ta njegov sicer topli smehljaj, češ, kaj boš ti napram meni, ko sem vendar v zračnih višavah doma!

Nazadnje smo se pobotali. Letalo so delavci že zapeljali iz lope, težki zavrtiki letalov so bili naloženi. Treba je bilo le sedeti, dvigniti se ter poleteti. Pilot mi daje zadnja navodila, kako se bova pogovarjala med potom, če bo kaj treba. Jaz bom njemu dajal zgolj znamenja z roko, on pa bo meni po potrebi govoril skozi telefon, ki je montiran v letalu. In zdaj — izvolite vstopiti!

Iz Zagreba do Novega mesta

Notranjost tridesetnega letala, v katero sem hip nato vstopil, je prav zanimiva. Prostora je komorno dovolj. Dva sedeža sta urejena tako, da potnik gleda v smer letenja, tretji sedež pa je montiran prav v kljuno letala ter gleda potnik, ki sedi na njem, nazaj proti repu letala. Kabina ima tudi dovolj prostora za prtljago. Ob strani kabine so precej velika okna, ki je v njih pritrjena stena iz celuloida. Ob stranski steni sta tudi dve ponikljani držali, ki se zanje lahko oprime potnik, ako se letalo nagne postrani. Zelo spredaj v kabini sem naposled zapazil v tapcirani steni tudi dva žepa, iz katerih so gledali iz nepremočljivega papirja napravljeni škarničji z napisom: »Za slučaj vazdušne bolezni.« Dobro, si mislim, zdaj vsaj vem, kaj mi je storiti v tistem hipu, ko...

Motor že brni, ropoče, premaknemo se. Zapečemo se na travnik, nato poletimo kvišku. V hipu smo nad Zagrebom, kjer spustim mimogrede šop letalov za poskus. Pogledam nazaj, hočem se nagniti skozi okno letala, toda zračni pritisk je ailen. Potisnem si kapo čez ušesa, poskusim še enkrat pomoliti glavo iz letala. Ne morem, veter je prehud.

V tem je letalo preletelo Zagreb, hitimo v ravni črti proti Brezici. Komaj morem v hitrici pripraviti potrebno množico letalov, že smo nad prijaznim obsevnim mestom. Nato dravimo dalje za Savo proti Krškemu. Tu se letalo prvič močno nagne, ko zavijeva v osterm loku nazaj proti Leskovicu. Krčevito grabim za držalo ob steni, globoko pod menoj je Sava, skozi drugo okno strmim v golo nebo. Tedaj me vendarle objame nekaj čuden občutek...

Toda saj ni časa za razmišljanje. Ze smo nad Leskovicem, potem uberemo pot proti Raki, nad Ruško. Letaki, ki jih sipljem, se spuščajo na zemljo kakor trume lastavice. Veter se igra z njimi, zanaša jih nad gozdove, dalje v tretjo, četrto vas. Gledam skozi okno, opazujem ljudi tam spodaj na cestah. Vsi stoje, gledajo kvišku. Cim ugledajo šop letalov, ki jih spustim iz letala, jo uberejo čez polja za njimi. Na Ruški je zbranih ob cerkvi gozd ljudi. Mahajo z rokami, z robci, potem slede drobnimi lističem, ki frtajo v zraku in se spuščajo vse niže in niže... Letalo pa brni dalje proti Novemu mestu, kjer je zbrano na trgu vse črno ljudi. V loku poletimo nad zeleno Krko, letalo se je nagnilo skoraj za 90 stopinj, frčimo tik nad hišami. Hitim sipati letake, mesto je v hipu zasuto z njimi.

Od Novega mesta proti Ljubljani

Za železnico letimo čez Mirno peč do Trebnjega, dalje do Mirne, mimo St. Ruperta nad Mokronogom in dalje do St. Janža. Potem jo ubere letalo naravnost čez hribe do Rateč, nad Zidanim mostom v Dol in potem nad Hraščnikom do Save in nazaj po dolini. Ker ne smeja čez Trbovlje, zavijeva za letalom okrog Mrzlice čez Čemšenik nad Zagorje, in po dolini do Save ter dalje nad Smartno in Litijo. Povsod gledam skozi okno letala ter opazujem ljudi, ki hite za letaki, jih lovijo, mahajo z rokami, z robci in klobuki. Zanimanje po vsej deželi sijajno, polet torej dovolj uspešen.

Cez Savo hiti letalo nad Vače, čez hrib nad Peče in Moravče, potem nad Dol in za Savo proti Ljubljani. Na letališču v Šiški čaka truma ljudi in ko letalo gladko in elegantno pristane na travniku, ga takoj obkroži množica radovednežev. Iz Zagreba do Ljubljane smo leteli dve uri in deset minut.

Na Gorenjsko...

Po kratkem odmoru, ko smo medtem naložili novo grmado belih, modrih in rdečih lističev, se dvignemo znova v zračne višave. Parkrat obkrožimo Ljubljano, ki je namah zasuta z letaki. Potem hitimo proti Črnučam, nad Domžale, Dob. Mengeš, Komenda, Vodice, Cerklje, Senčur, Predvor, Gorice, Golnik, Križe, Kovor, Brezje, Begunje, Breznica, Dobrava, Gorje, Bled, Lesce, Radovljica, Kamna gorica, čez Podnart do Naklega in čez Predosje nad Kranj. Prvi šop letalov zanese veter nekam nad polja, zato mahnem pilotu, naj obrne in zasuje letalo še enkrat nad Kranj. Potem jo ubereva čez Savo nad Strazice, nad vsemi malimi, lepimi vasicami do Škofje Loke, nad Retačami do Mavčice in Smlednika, nazaj nad Soro in Medvode, zopet proti Šmartni gori nad Šmartin, nad Tacnom proti St. Vidu in Dravljam, pa nad Šiško nazaj na letališče.

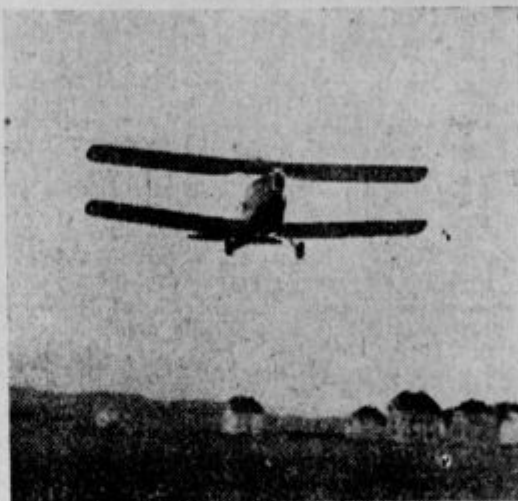
Vožnji sem se medtem že kar privadil, počutim se v letalu kakor v udobnem avtomobilu. Še tretjič se dvignem v zrak z letalom, ki hiti nad Vičem proti Brezovici, čez Barje do Borovnice, v loku nazaj nad Preserje ter proti Igu. Tam zavoji letalo v brezvetroven prostor, ki napravi name in na tovariša, ki se mi je bil v Ljubljani pridružil, nekam neprijetne občutke. Letalo je v hipu zdrgnilo navpično navzdol, oba sva poskočila s sedežev ter z vso silo butnila z glavami v strop letala.

Spogledala sva se brez besed... Letaki so se razvezali, vse je frfotalo v kabini, po najinih glavah pa so tedaj spreletavale čudne misli... Videla sva zemljo pod seboj, globoko, strašno, vožnja je mahoma postala nezanimiva, neprijetna... Zaradi slabih vremenskih razmer, ki so se obetale okrog Krma, letalo ni nadaljevalo vožnje čez Turjak do Lašče in Dobropolj ter do Vianje gore in Šmarja. Pilot je sam čutil to nepravilno ter je obrnil letalo naravnost proti Ljubljani, kjer smo par minut nato gladko pristali.

Nad Notranjsko do Ribnice

Opoldanski odmor smo temeljito izkoristili za kosilo ter za prijeten razgovor s prijaznim pilotom g. Nikitinom, ki nam je pripovedoval verigo svojih zanimivih dogodivščin iz letalskega življenja. V svetovni vojni se je g. Nikitin kot letalec bojeval v ruski armadi. Za pilota se je izučil 1915 v Sevastopolu pod Krimom ob Črnem morju. V vojni je bil nekoč v zraku ranjen na več mestih telesa, Nemci so mu skoraj razbili letalo. Sam se čudi, da je tedaj sploh ostal še živ. Letalo je dobilo desetine luknj, krilo je čisto odletelo. Za konec je g. Nikitin dodal, da bi se danes v takšna letala, kakor so jih rabili v zadnji svetovni vojni, pač noben pilot ne hotel več vnesti.

Ob štirih popoldne se je letalo zopet dvignilo za polet nad Notranjsko in Dolenjsko nazaj v Zagreb. Čudovita vožnja mimo hribov čez Dobrovo, Polhov Gradec, Horjul do Vrhnike, kjer so ljudje vsi navdušeni mahali na cestah in vrtovih ter z zanimanjem sledili letalu in propagandnim lističem, ki so se razpuščali po zraku. V hipu smo poleteli nad

Po startu v Šiški.

Kras do Logatca, mimo Planine in Rakeka do Cerknice, ki jo je letalo obkrožilo ter potem nadaljevalo zračno vožnjo do Loske doline, ki jo je nato premerilo po dolgem in po čez. V vseh teh prijaznih notranjskih vaseh je bilo ljudstvo silno navdušeno nad zanimivo vožnjo »Slovenčevega« letala. Drdrali smo potem dalje čez Bloke do Sodražice, čez Sv. Gregor do Lašče in potem nazaj po ribniški dolini čez Novo Štifo, Ribnico, Dolenjo vas, Staro cerkev in Kočevje. Tu je letalo zavilo čez hribe na Zumberk.

Ob Krki nazaj v Zagreb

Z letala je Dolenjska naravnost čudovita. Njeni zeleni gozdovi, srebrna pas reke Krke, prijazni vinogradi, na poljanah slikovite vasice, na holmih cerkvice, na strmih pobočjih med gozdovi starinski gradovi — ena sama slikovita lepota naše zemlje. Ob Krki smo vozili čez Dvor do Straže in Toplice, potem mimo Novega mesta do Kostonjvice in St. Jerneja, nad Sv. Križem in Cerkljami do Čateža in Brezic, kjer smo ponovno presenitili meščane s pisanimi letaki. Vožnja nazaj v Zagreb je bila med najlepšimi. Nobenega vetra, nobene neprijetnosti. Tovariši, ki so je tudi vozili v letalu, je ves navdušen vzklikal: »Nikdar več z avtomobilom, z železnico sploh ne, vožnja z letalom je čudovita!« V Zagrebu smo pristali nekaj pred šestimi zvečer, iz Ljubljane smo rabili manj ko dve uri.

Nad zeleno Stajersko

Danes ob pol devetih popoldne se je letalo dvignilo znova na pot. Vreme je bilo prav tako ugodno, kakor včeraj. V hipu smo zdrgnili nad Zagrebom, ki je z letala nanj čudovit pogled. Ob Savi brni letalo do Dobove, nad bogatimi bizijskimi vrtovi in vinogradi, tam okrog Pisce, Globokoga, Artič, Bizelskega. Hitimo nad Kozjem in Podsedro do Podčetrčka, dalje čez Pilštajn do Planine ter potem čez holme do St. Jurja in ob železnici nad Grobelnim, Poljčanami, Makolami, čez Hajdino do Ptujja. Krasen je bil pogled na Rogoško Slatino, na Rogatec, na Boč sredi čudovitega Stajerskega sveta. Pod Bočem je letalo znova presenitilo brezvetroven prostor, napravili smo precej globoko luknjico skozi zračno plast, poskočili smo raz sedežev, butnili z glavami v strop, ki je k sreči takim slučajem primerno podložen z mehko, usnjevinom. Nad Halozami in čez Dravsko polje do Ormoža je potem šlo tem lepše, tem bolj prijetno in naravnost poživljajoče. Spodaj na progi se je počasi pomikal vlak — kako majhen, kako počasen, kako nazadnjaški je tale vlak nasproti hitreemu, elegantnemu letalu! Z letala je ta silna razlika tem bolj opazna, ko v hipu pustimo železno kačo daleč nekeje zadržaj.

Letimo do Središča, zavijemo potem k Sv. Miklavžu, nad Ljutomer, do Mure, ki se lena pomika skozi zelena polja. Pohitimo nad Slovenske gorice, ki jih prekrizamo na vso strani, preplavimo vasice in trge z letaki, ki jih ljudstvo vsepovsod navdušeno sprejema. Do St. Hje ne moremo, ker je preblizu državne meje. Zato zavijemo nazaj proti Mariboru, kjer že čaka ves mariborski uradniški štab »Slovenca«, polno drugih naših prijateljev ter tudi mehanik, ki ga je zagrebška letalska družba poslala najprej v Ljubljano, potem pa dalje v Maribor, da povsod preskrbi vse potrebno za pristanek. Pilot namreč doslej v Sloveniji ni še vozil, ker navadno obratuje na progi Solun-Skopje-Belgrad-Zagreb-Gradec-Dunaj. Letalo je trikrat obkrožilo obravsko mesto, potem pa z malo neizpolnitvijo pristalo na Teznu. Zaradi nagle ustavitve motorja se je pri pristaniku utrgala letalu žica ter je letalo na mestu obstalo in se v hipu zavrtelo parkrat okrog svoje osi. To pa ni bilo nič hudega. Niti letalu, niti nam se ni ničesar pripetilo. Za pot iz Zagreba do Maribora, ki jo je letalo napravilo v četrtno nad zeleno Stajersko, je rabil pilot dobri dve uri.

Vse narobe! —
Kaj? Bolečine v glavi?
Zakaj vendar ne vzamete Aspirin tablete?!

Proti prehladu, revmatizmu in bolečinam

Aspirin tablete

pristno samo v originalnih omotih.

»Odobreno od Ministrarstva Socialne politike i narodnog zdravlja S. Br. 8104 od 16. 5. 1932.

Nad Mariborom

Po naložbi novega tovora smo se znova dvignili nad Maribor. Obsuli smo mesto z letaki, ki so se razpuščali po vseh ulicah in v vsa predmestja. Ljudje so jih z veseljem in z zanimanjem iskali, brali ter se zanimali za lepe nagrade, ki jim je »Slovenec« razpisal za svojo šestdesetletnico, o čemer so poročali ravno ti letaki. Vsak je seveda med lističi iskal tistega izvida, kjer je bila na hrbtu natisnjena naročilnica za enomesečno brezplačno prejetje dnevnega »Slovenca«. Zal da je bilo takih izvodov le na vsakih sto lističev po eden.

Zadnji del vožnje

Letalo je potem ubralo pot nad Limbušem proti Hočam, Slivnici, ob Pohorju nad Slovensko Bistrico, nad Konjice. Vsepovsod so ljudje obstajali pri poljskem delu, zapuščali so pluge in motike, v navdušenju in radovednosti so hoteli za pisanimi lističi, ki so se kakor plahе lastovice spuščali nad polji in vasi. Letalo pa je brnelo dalje nad Vitanje, Vojnik in Celje, proti plodoviti Savinjski dolini. Obkrožili smo največje kraje ob Savinji, nastlali smo ljudem po vaseh vesela oznanila o lepih »Slovenčevih« nagradah, občudovali smo spetoma te čudovito lepe kraje, potem pa nadaljevali vožnjo čez Laško, Rimske Toplice, mimo Zidanega mosta do Sevnice in Rajhenburga, pa dalje do Vidma in še naprej nad polji ob bistri Savi naravnost v Zagreb, kjer smo po dve uri trajajoči krasni vožnji zopet gladko in lepo pristali na letališču. Pričakovati nas je seveda prijazni ravnatelj letališča, g. Raspor, ki je kajpak čestitil k lepemu zaključku dvodnevnih voženj po divni Sloveniji. Poudaril je, da je s to vožnjo napravilo to letalo, ki je komaj pred kratkim prišlo iz Anglije, prav za prav svojo prvo vožnjo, ki jo je imenitno prestalo. To je seveda pričakovati, saj je letalo najmodernejša sestava, najnovejšega tipa, obenem pa je vodil letalo eden najboljših naših pilotov, g. Nikitin, ki s svojim znanjem sodeluje pri jugoslovanski družbi za zračni promet že pet let.

Tako je bilo dvodnevo letanje nad vsemi večjimi kraji Slovenije srečno in v splošno zadovoljstvo končano. »Slovenec« je s tem letom svoj obstanek in silo svojega življenja in napredka znova poudaril, z učinkovito in originalno propagando, ki jo je priredil z letalom, pa si je pridobil vsepovsod na deželi novih prijateljev, ki bodo tudi ideji, ki ji služi naš list, sledili z isto ljubeznijo in zvestobo, kakor so sledili njegovemu propagandnemu poletu.

Ropar in slepar

Ljubljana, 26. sept.

Pred poslopjem Glasbene Matice je ustavil v soboto popoldne dolg fant dečka z violino pod pazduho in ga nagovoril: »Fant, pojdi z mano, te bom nekam poslal. Dal ti bom dva dinarja, mi boš poiskal neko gospo.« Deček, bil je 13 letni tretje-solec Emil Namar, je bil takoj pripravljen napraviti uslugo. Odšel je z neznancem v Gregorčičevo ulico, kjer mu je neznavec dejal: »Pojdi v to hišo, v prvo nadstropje s tem-le listkom in ga oddaj gospej Lichtenbergovi. Tvoje reči bom pa jaz držal ta čas.« Deček je v svoji zaupljivosti res izročil neznancu violino, note in nov dežnik ter odšel v hišo, kamor je bil poslan. Ko se je deček vrnil, je začuden pogledal: neznanca ni bilo nikjer; izginil je z njegovo violino, z notami in z dežnikom. Deček je takoj videl, da je nasledel sleparju in je drzni primer goljufije prijavil policiji.

V soboto popoldne pa se je pripetil na Mirju primer nenavadno drznega ropa. Služkinja Cecilija Smole se je vračala s trga. Ze po poti domov je opazila, da ji sledi sumljiv neznavec. Ko je odklenila stanovanje v Murnikovi ulici, se je pri vratih naenkrat pojavil neznavec. Prestrašena služkinja se niti zaveda ni, kaj hoče neznavec od nje, že jo je neznavec sunil v prsa, da je padla in obležala na tleh. Neznavec je skočil naglo v jedilnico in porabil nekaj reči, ki so mu prišle najprej pod roko, zlasti pa lepo šatuljo, o kateri je očito mislil, da so notri kakšne dragocenosti, v resnici pa je bil v njej spravljen brivski aparat in nekaj toaletnih potrebščin, vse skupaj vredno nekaj sto dinarjev. Še preden se je služkinja dvignila, je neznani ropar že planil skozi vrata in izginil.

Ko sta osleparjeni dijak in oropana služkinja opisala vsak svojega zločinca, je policija sklepala, da mora biti to eden in isti, ter ga je pričela iskati po mestu. Našla ga je v nedeljo zvečer v Mostah, kjer ga je detektiv aretirati. Bil je to 24 letni brezposelni strugarski pomočnik Stane Jenškovič, ki ga policija dobro pozna kot velikega delomrzneža, tatu in sleparja, saj je bil že petkrat predkaznovan.

Jenškovič je sprva seveda tajil oba zločina, ko pa je bil davi konfrontiran s Smoleto in z Namarjem, se je udal in oba zločina priznal. Obe žrtvi sta namreč v njem nedvomno spoznali sleparja in roparja. »No ja, pa naj bo, res sem storil tole je izjavil zločinec.

Policija pa misli, da je izvršil Jenškovič še več takih zločinov in tatvin. Zlasti ga sumi, da je pred dnevi ukradel v Ciglarjevi ulici dve obleki Ivanu Brunšku, in še nekaj podobnih tatvin. Okradenci bodo jutri zaslišani, potem bo pa Jenškovič romal na sodišče, ki mu bo določilo primerno kazno.

Slovenci A. M. Slomšku

Veličastna proslava v Ljubljani

Ljubljana, 26. septembra.

V vrsti spominskih svečanosti, ki smo jih kakor dehteče spominčice spletili po vsej Sloveniji v mogočnem venci — našemu velikemu narodnemu voditelju in buditelju, pevču domovinske ljubezni ljubezni in lepote, glasniku veselja, vzgojitelju mladine, propovedniku vsega lepega in plemenitega v življenju na čast, je tudi Ljubljana pokazala, kako zna ceniti svoje zasluženje. Tako prirčne, tako spontane manifestacije za življenjsko delo moža, ki se kakor blesteti svetilnik vzpenja visoko nad mejniki naše zgodovine, moža, ki se je tako globoko zasidral v srca našega ljudstva, ki mu je bil tako skrben in več vrtar, Ljubljana že dolgo ni videla.

Ni gol slušaj, da je pri nedeljski spominski svečanosti, ki jo je privedel Prosvetna zveza, prišla do izraza predvsem naša mladina. Saj je vse Slomškovo življenje tako tesno zvezano z njo, saj ga skorajda ni med nami, ki bi mu bil po plemenitemu stremeljenju in ljubeznivi skrbi za njeno duhovno rast in srečo enak.

Slavnostni povodarek v začetek proslave je dala mogočna cerkvena pesem za odrom. Na oder je prikorakala truma dečkov, ki so se držali silno resno in moško, kakor da do kraja pojmujejo vso svečanost trenutka. Nekateri od njih so imeli križarske trakovice, drugi so bili oblečeni v bele jopiče, na katerih so blesteli črni križi. Posebno pozornost pa je vzbudil med občinstvom mali harmonikar v narodni noši, ki je samozavestno sedel na stolček sredi odra. Bil je to naš starši znanec Janezek Zupančič iz Marjanišča, ki je že nekajkrat odnesel nagrado na tekmi mladih harmonikarjev. Ko so se fantiči lepo razvrstili po odru, je stopil pred nje p. Krizostom, dal dirigentski znak — in mali harmonikar je z večjo roko in brez vsake treme intoniral prelepo Slomškovo pesem »Svetlo solnce se je skrilo«. Zbor mladih grl je zadonel in je pel tako ubrano, da je v resnici zaključil navdušenje in občudovanje občinstva. A kakor je že prva pesem dosegla popoln uspeh, je druga Slomškova pesem »Najboljše vince«, izražena s simboličnimi kretnjami, občinstvo kar užgala. Ploskanja ni bilo ne konca ne kraja in hoče-noče so jo morali fantiči ponoviti. Pri tretji pesmi, ki jo je intoniral Janezek na harmoniko, pa je čakalo občinstvo največje presenečenje: na oder je prikorakalo osem križarjev v paradnih oblekah. Po dvorani je zadonela otta znana, v mladih letih tako mila in draga uam:

»Leži, leži ravno polje,
po polju bela cesta gre...«

Dečki so po njenem taktu strumno korakali po odru in se s simboličnimi mahljaji rok — v skladu z vsebino — tako prirčno poslavljali od »rodnega polja in hišice domače«, da je ta ljubki prizorček marsikoga ganil do solz.

Potem pa je stopil v ospredje križar Andrejček Mehle, učence 4. razreda v Marjanišči in deklamiral *Križarskovo* »Tvoja smrt je čudovita pesem z nenadkriljivo zanositostjo in občutenostjo. Prekrasne besede, posvečene spominu slavljenca, so se doteknile najtišjih strun srca:

Celje

Kakor po vsej Sloveniji so tudi pri nas v Celju ljudje pokazali, da se zavedajo resničnega izreka: »Narod, ki velikih mož ne časti, jih vreden ni.« Že v predprodaji dopoldne je bila prodana nad polovica vstopnic, ob 3 popoldne pa že ni bilo dobri nobenega sedeža več. Dvorana se je napolnila do zadnjega kotička, pa tudi galerija je bila kmalu polna. Kmalu po pol 4 je salonski orkester pod vodstvom gosp. Z. Lenardona otvoril proslavo. Točke pestrtega sporeda so sledile druga drugi: orkestralne in pevske točke, deklamacije in žive slike. Glavno točko sporeda pa je tvoril slavnostni govor. Najboljši poznavalec škola A. M. Slomška, bogoslovni profesor gosp. prelaj dr. Fran Kovačič, je v daljšem govoru v glavnih potezah orisal njegovo mladost ter njegovo delovanje in udejstvovanje. Maribor hrani Slomškove telesne ostanke. Dokler je pa skočil živel, je imel ime svoje srce vneto predvsem za Celje. Tu so mu tekla najlepša dijaška leta. Na gimnaziji so mu nekateri profesorji volili veliko ljubezni do materinske in slovenskega naroda. Zato je že kot dijak začel učiti tudi druge slovenske in buditi narod iz spanja. Postal je narodni voditelj. Uvidel je kmalu tudi potrebo splošne ljudske izobrazbe, šol in dobrega pouka v teholah. Blaže in Nežica v nedeljskih solah je epohalno njegovo delo na šolskem polju. Postavil je pouk na podlagi materinske, ker je spoznal, da je le to mogoče uspešno napredovanje. Uvidel je pa tudi, da je treba ljudem preko domačih vrat odpreti okno v tuji svet. Zato je priporočil učenje nemščine. Bati se je namreč bilo, da bi Nemci naš narod, če bi bil popolnoma nevede nemškega jezika, se bolj zaslužili. Bil je torej tudi vzgojitelj slovenskega naroda. To so mu steli vplivni nemški cerkveni krogi v veliko zlo. Nasprotniki so ga pa tudi črnili, da je slovenski vojvoda, bil je torej tudi voditelj slovenskega naroda, kar je še dandanes.

Trbovlje

Slomškova proslava se je vršila v največjem obsegu. Zjutraj v cerkvi je bila med prvimi tremi mašami množica pri skupnih obhajilih, moške in fantje, potem žene in dekleta in pri tretji otroci in ob polenajstih slovesno sv. opravilo. Vsi cerkveni govori so tudi opozarjali na življenje svetega škola. Popoldne smo napolnili dvorano Društvenega doma. Dr. Jenšte je z lepim govorom o Slomšku otvoril slavnost in v sklopičnih slikah pokazal glavne kraje Slomškovega delovanja. Sledilo je petje, deklamacije in živa slika in še harmonika. Vse točno in ljubko izvajano, čisto v Slomškovega duhu, počeno pa večelo, tako domača se je zdela cela prireditel, kakor je bil Slomšek ves naš — res slovenski človek.

Pišce

Očiten izraz za to je bila Slomškova proslava v nedeljo, dne 25. septembra. Pri rani službi božji je imel cerkveni govor dr. Josip Hohnjec ob ogromni udeležbi ljudstva, zlasti moški in mladeniči, ki so z nepeto pozornostjo sledili govornikovim izvajanjem. Dr. Hohnjec je predložil ljudstvu Slomškov program, ki ga je ta veliki slovenski voditelj predpisal slovenskemu narodu, da more živeti med drugimi večjimi narodi ter napredovati v prosveti in kulturi. Na dva stebra je Slomšek oprl ta slovenski življenjski program, ki jih je tako globoko zasidral v slovenska tla, nato je govornik opravil peto sv. mašo. Pri dru-

»Kakor tvoje tiho trpljenje
in vse tvoje sveto življenje —
tako je bila tvoja smrt
za nas čudovita pesem...«

Besede so izzvenele v tiho molitev nas vseh, ki živimo in trpimo z zemljo, katero so nekoč tako gorko ljubile in blagoslovljale Slomškove roke:

»Slomšek, naš slovenski svetnik!
Kako radi bi te postavili
na najlepši oltar,
da bi nas krepil tvoj zgled,
kakor solnce zemljo krepil
in nas s tolažbo navdajal
te naše prežalostne dni...«

Drugo točko sporeda so izvajale sestre svete Klare. Dvajset deklet v paradnih oblekah, s praporjem na čelu, so se postavile v ozadje odra in tako tvorili simboličen okvir drugim deklamacijam, ki so nastopile deloma v navadnih kmetskih oblekah, deloma v narodnih nošah. S svojimi svežimi, zvonikimi glasovi so zapele Slomškovo »Preljubno veselje, oj kje si doma«, tako lepo, da gre mladim pevkam vse priznanje in prav tako tudi p. Adu, ki jih je spretno vodil in spremljal na klavirju. Ko je pesem izzvenela, je stopila iz vrste deklica v narodni noši in deklamirala Slomškovo »Zvonček vestile«, nič manj dovršeno in občuteno kakor fantek pred njo. Nato pa je sledil nadvse posrečen alegorični prizor: ena od deklet v narodni noši je sedla h kolovratu in marljivo »predla«, medtem ko je celotni zbor navdušeno prepeval: »Le predi, dekle, predi...« Ampak poročilo ne bi bilo popolno, če bi pri tem ne omenili tudi male deklice v narodni noši, ki je sedela pred kolovratom in po taktu s takšno vnemo in resno zibala punčko v rokah, kakor da je v resnici živa. In je pri tem važnem poslu ni prav nič motil prirčen smeh občinstva, ki se tega ljubkega prizorčka kar nagledati ni moglo...

Luči v dvorani so ugasnile in na ogromnem platnu, ki je bil razpet v ozadju odra, se je prikazala mogočna slika: A. M. Slomšek. Čeprav so bila njegova usta nima in njegove oči brezgine, je vendar stal pred nami kakor živ. Njegove oči so nas gledale očelovsko dobrohotno in njegovo srce nam je povedalo več, kakor zamorejo povedati vsi jeziki sveta. Skozi dvorano sta prišla dva tekača od fantovske stafete in se poklonila njegovemu spominu s posvetili dr. Jožeta Pogačnika: »Oni od Jesenice in »Oni od St. Ilje«. Neizbrisni vtis je napravil ta prizor na vse!

Poseben pečat pa je dal spominski svečanosti g. E. Bojč, ki nam je z vznemirjenimi besedami in sklopičnimi slikami podal svojevrstno obdelan presek skozi Slomškovo življenje in katerega glavne misli so izražene v članku, ki ga prinašamo na drugem mestu.

Ob zaključni sklopični sliki: zbor fantov in deklet s prapori na čelu zanosito strmi v daljine pred seboj... so izzvenele njegove besede v iskreno prošnjo, da bi bil duh našega Slomška, ki se je do zadnjega žrtvoval za duhovno srečo našega naroda in ki mora biti globoko na sreč slednjemu Slovincu v sedanjosti in v vsej bodočnosti, kmalu povznan in ožarjen prav še od Cerkev ter tako ostal večno svet in živ med nami v našem narodu do konca.

gem opravilo je propovedal gosp. kaplan Modričnik, škola, župnik Toplak pa je imel slovesno sv. mašo. Po večernicah je bila prireditev v Kostelcih dvorani, katero je s primernim nagovorom otvoril gosp. Podvinski. Predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec je z živahno-pojudno besedo nakratko začel nemišljive zaslugi, ki jih je Slomšek pridobil za naš narod kot škola, narodni buditelj, voditelj in vzgojitelj. Njegov opomin: »Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati,« naj bi bil življenjsko vodilo za vsako slovensko družino in ves slovenski narod. Za svoje veliko delo Slomšek ni našel dovolj priznanja, dokler je živel, pa tudi ne po svoji smrti. Naše svobodomiselnost se še vedno odteguje vplivu tega svetniško-križarskega in vzorno-slovenskega moža, kar je tudi pokazalo ob tej obletnici. Člani Prosvetnega društva so prav dobro predstavljali Jalenovo »Brate«. Vmes so zapeli lepe Slomškove pesmi, in sicer ne samo pevski zbor, marveč vse občinstvo.

Vojnik

V nedeljo smo obhajali tukaj, kjer je še toliko spominov na služabnika božjega A. M. Slomška, ki je v naši farni cerkvi večkrat pridigal in pri svetolenarski farni cerkvi v Novicrki kaplanoval, lepo svečanost 70letnice Slomškove smrti. Ravno iz navedenega razloga je bilo tem potrebnije, da to spominsko slavo ravno v naši dekanijski tem lepše proslavimo. Ob 10 je bila najprej pridiga, ki jo je imel celjski kaplan Janez Grančola, ki je vernikom, ki so docela napolnili prostrano cerkev, prikazal veličino Slomškovega lika. Sledila je potem asistirana služba božja, ki jo je imel novocerkevski dekan in kanonik Pavel Začar ob asistenci celjskega kaplana Janeza Grančole in vojniškega kaplana Martina Cepina. Med sveto mašo je ubrano prepeval cerkveni pevski zbor tako zvano Slomškovo mašo. Po končanih cerkvenih slovesnostih je bilo zunaj cerkve veliko spominsko zborovanje v proslavo 70letnice Slomškove smrti. Okoli govorniškega odra se je zbrala velika množica ljudi, ki so spremljali potek tabora z izrednim zanimanjem. Slomškov tabor je z ljubeznivimi in prirčnimi uvodnimi besedami otvoril gosp. dekan Pavel Začar. Dijak Felician je s toplim občutjem recitiral dr. Pogačnikovo spominsko pesem ob priliki štafeta teka slovenskih fantov na Slomškov grob, naka je imel slavnostni govor urednik dr. Fran Vatovec iz Maribora, ki je v svojih izjavah proslavljal pomen sekularno važnega Slomškovega delovanja za obstanek in preporod slovenskega spodnjestajerskega ljudstva na vseh področjih narodnega življenja. Zaključni govor je imel potem se kanonik P. Začar, ki je pozval navzoče, naj uravnava vse svoje življenje v duhu Slomškovih naukov in načel. Ob pridelku velikega današnjega Slomškovega tabora, med posameznimi sporednimi točkami in ob zaključku je vneto in lepo prepeval več primernih Slomškovih pesmi domači pevski zbor pod poštvovalnim vodstvom vrlega domačega organista. Danasnje prirčeno in tako lepo uspešno slovesno vsem številnim udeležencem v neizbrisnem spominu.

Atelje **Sušnik**
obleke po meri za gospode
Miklošičeva 14/I.

Poljčane

Take proslave še nismo v Poljčanah doživeli in je menda tudi ne bomo kmalu zopet videli, kakor je bila nedeljska svečanost na spominski dan 70letnice smrti našega velikega Slomška. Bila je to mogočna ljudska manifestacija za križarska načela v življenju, ki jih nam je začrtal Slomšek. Proslava se je pričela že v soboto zvečer. Slavnostno so pritrkavali zvonovi, godba in petje je odmevalo pod mogočnim Bočem in na bližnjem hribu se je krasno svetilo v daljavo simbolično znamenje 70letnice iz neštevilnih lučk sestavljena številka 70. Slavnostno cerkveno opravilo je privabilo danes v nedeljo ogromne množice. Pridigoval je dr. Jožef Mesko o Slomšku kot graditelju kraljestva božjega med Slovenci. Sv. opravilo je daroval kaplan Babič. Po sv. maši se je vršilo javno zborovanje ob udeležbi ogromnega števila ljudi. Zborovanje je otvoril in vodil domači kaplan Babič. Govorila pa sta Fr. Jerebič o Slomšku kot prosvetnem in narodnem delavcu in Mirko Geratič o Slomšku-vzoru slovenske mladine. Kot govornika sta na koncu nastopila tudi dva domača fanta.

Gotovlje

Da proslavimo Slomška, smo se združili tudi v naši vasi. Cerkev in šola je skupaj priredila Slomškovo proslavo. Šolska mladina je v veliki številki pristopila v nedeljo zjutraj k obhajili mizi, da na ta način najlepše proslavi ta jubilej.

Ljubljana

Bridka usoda brezdomca

Ljubljana, 26. sept.

V soboto so izviekli iz Gradačice starejšega moža, ki je v obupu skočil v vodo, hoteč si vzeti življenje. Mož, 52-letnega Antona Gregorca, pristojnega na Dobravo, so reševalci prepeljali v odgojske zapore, kjer mu je bil postrežen s toplo večerjo. Ponoči je mož mirno spal, zjutraj pa mu je ječar prinesel za zajutrek čaja in kruha, kar je mož tudi pojedel. Ko je ječar zaklenil za njim vrata zapora, pa je naenkrat slišal iz zapora neko sumljivo butanje. Odklenil je vrata in videl, kako se obupani brezdomec buta z glavo vznak v zid. Ter krvavi od ran, ki si jih je prizadejal. S težavo je ječar pomiril moža. Nato je reševalni avto odpeljal brezdomca v Dobravo, kamor je pristojen. Na Dobravi je imel občinski svet ravno sejo in mestni odposlanec je hotel moža izročiti kar občinskemu svetu. Toda občinski očetje so se branili novega bremena, češ, da moža nihče ne pozna ter da ni z Dobrave. Seže, ko jim je mož pokazal dokumente, so morali priznati, da je res domačin. Pred dolgimi leti je mož odšel v tujino za delom. Svoje najboljši moči je pustil v nevaležni tujini, da se je sedaj vrnil na stara leta, izčrpan, lačen, brez doma in z obupom v duši.

Mož je očito tudi nekaj zmeden, kar ni nič čudnega po tolikšnemu trpljenju. Pravi, da ima družino neke na Koroških, trpi pa pod fikšno idejo, da ga sinovi tepo. Sedaj bo domači občini v breme. Morda bo opravljal kakšno delo, morda bo užival zastoj kruha, ki mu ga bodo dali dobri ljudje in občina, vendar pa je taka usoda pretresljiva. In koliko je še takih Simnov Sirotnikov, ki so že vrnil in ki se še vedno vračajo izčrpani in lačni v domače vasi. Prav sedanjí čas je tako bogat takih žaloiger.

Ogenj v Pongratzovi hiši

Včeraj zjutraj ob 8 so bili alarmirani ognjegašč ljubljanske postaje, da gori na Novem trgu in sicer v hiši graščaka Pongratza. Razume se, da so gasilci brž pogasili ogenj, ki se je razvil na sledeči način: V soboto zjutraj je dimnikar Rihard Kerne po nalogu gasilskega urada izžgal sajasto smolo, ki se je je tekem let mnogo nabralo in je stalno pomenila veliko nevarnost. Davi pa so ubažovali opazili, da smola še zmerom ti in da uhaja dim v stanovanja. Dimnikar, ki so ga takoj pozvali, je odprl dimnik in planil je ogenj, katerega so gasilci takoj zadušili. Strop v hišnici drž. zapoda za žensko domačo obrt so podstavili, ker je bila nevarnost, da bi se podrl. — Pravzaprav bi bilo treba vse stare zgradbe pregledati in izžgati smolo, sicer bo nepričakovano planil ogenj, ki pa bo napravil več škode kakor v Pongratzovi hiši.

Pa če v žepu ni »kovača«,
hm, to meni je igrača.

Dinar, dva se skupaj spravim,
pa se k Slamiču odpravim.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprt.

Salezijanski mladinski dom: Ob 8 predava misijonar Kerec o misijonih na Kitajskem.
Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta in mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.

© Vicekonzul češkoslovske republike g. Cihelka je premeščen s 1. januarjem 1933 v Prago.
© Ali so hodniki nujno potrebni? V času, ko mestna občina sama ne more izvrševati skoraj nobenih investicij, ko je g. župan sam s posebnim odlokom napovedal vsem uradom in mestnim podjetjem, naj izpuste iz proračunskih predlogov prav vse neposredne izdatke, zlasti take, ki so odložljivi, v tem času mestna občina zahteva od hišnih posestnikov, da naj povrne stroške za hodnike, ki jim jih namerava napraviti. Okoli št. ljubljanskih hišnih posestnikov — po večini slabo situiranih — je dobilo sedaj od mestnega načelnika sporočilo, da bo mestna občina v teku letošnjega leta dala položiti ob njihovih hišah hodnik po odobrenem regulacijskem načrtu. Hišni posestniki pa bodo morali povrniti mestni občini efektivne stroške za napravo teh novih hodnikov. Mestna občina se najbrž ne zaveda vse resnebo sedanjega časa, ko zahteva od hišnih posestnikov, da ji bodo plačali kar naenkrat nad 800.000, kolikor bodo ti hodniki veljali. Saj že za vsakdanje potrebe ni gotovine, saj niti davkov hišni posestniki ne morejo plačevati, kjer naj torej šele vzamemo denar za to veliko, pa prav nič nujno investicijo? Mestna občina na noben način ni dosledna. Sama se brani vsakih stroškov za investicije na vse kriplje, obenem pa zahteva, naj se v take investicije spuste hišni posestniki. Če so ceste čakele z dosedanjimi zaslišanimi hodniki dolga leta, in sicer tudi tedaj, ko je bilo gotovine dovolj, bi brez težave mogle čakati še nekaj let, da preidejo ta suha leta in pridejo hišni posestniki vsaj do nekaj denarja, da bodo mogli kriti stroške za napravo teh hodnikov. Kriza govori tako resno besedo, da jo bo morala tudi mestna občina slišati!

© Zveza za tujski promet priredi v tekočem tednu od 26. septembra do 2. oktobra sledeče izlete z odprtim avtobusom: Tork 27. t. m.: Izlet na Ljubelj Din 69, odhod ob 13 izpred Figovca. Sreda 28. t. m.: Izlet na Ljubelj in Jezersko pod enakimi pogoji. Četrtek 29. t. m.: Izlet na Vršč

Popoldne ob 3 se je vršila v dvorani pri gosp. Kaču slavnostna akademija, ki je v vsakem oziru lepo izpadla. Sledile so deklamacije solskih otrok, petje mešanega in moškega zbora, šaljiv kuplet »Mizar« in igraček in končno živa slika. Slavnostni govor je imel gosp. dr. Gantar Kajetan, profesor iz Celja. Posebna čast gre učitelstvu in gosp. župniku, da je prireditel tako lepo izpadla. Dvorana je bila polna občinstva.

Polzela

Tudi Polzela se je priključila širni slovenski domovini in na svečan način proslavila spomin velikega škola A. M. Slomška. Popoldne ob 3 se je zbralo v Prosvetnem domu mnogo ljudi, ki so z zanimanjem sledili izredno dobro izvajani akademiji. Po govoru gosp. akademika Rada Mikliča, ki je bil zelo pesniško podan, sta sledili deklamaciji in mirakel »Trošila bom rože«. Ljudje so bili s prireditvijo jako zadovoljni.

Sv. Pavel pri Preboldu

Pri nas smo na najboljši način proslavili 70letnico smrti velikega škola A. M. Slomška. V ta namen se je združila vsa župnija. Že pri jutranjem opravilu so bila navzoča društva — Marijina družba in gasilno društvo z zastavami. Popoldne ob 3 pa se je vršila v nabito polni dvorani v Društvenem domu lepo uspeša akademija s petjem, deklamacijami, alegorijo in slavnostnim govorom, ki ga je imel kmetski fant Ocvirk.

Din 120, odhod ob 7 zjutraj izpred Figovca, povratek o mraku (195) km. — Drugi izlet isti dan v Logarsko dolino Din 125 s prehrano, odhod ob 5 zjutraj iz Figovca. Petek, 30. t. m. Izlet na Ljubelj in Jezersko Din 69, odhod ob Figovca ob 13, povratek o mraku. Sobota 1. oktobra t. l.: ob 16 odhod ob Figovca v Logarsko dolino, povratek prihodnji dan o mraku Din 120, priložnost za ture na Okrešelj, Kamniško sedlo in Ojstrico. — Drugi izlet: V Bakar preko Sušaka, odhod zjutraj ob 5 ob Figovca, povratek prihodnji dan o mraku, cena vožnji Din 120 (300) km. Vožnja traja nekaj preko 4 ur, ker vozi tja nov avtobus prvovrstne konstrukcije. Prehrana in prenočišče ca. 70 Din. — Nedelja 2. oktobra. Izlet v Logarsko dolino 125 Din s prehrano, odhod ob 5 ob Figovca, povratek o mraku. — Drugi izlet na Vršč 120 Din (195) km, odhod ob 7 ob Figovca, povratek o mraku. — Tretji izlet na Jezersko odhod ob 7 ob Figovca, povratek o mraku. Ker letos ni pričakovati mnogo lepših in toplih dni, porabite ugodno in zadnjo priliko, da napravite v naše najlepše kraje izlete po nizkih cenah, ki so tudi za današnjo krizo izvanredno nizke. Podrobne informacije in vozovnice se dobe pri Putniku za nebotičnikom.

**Utruja hoja ti človeka,
da komaj diha, komaj teka,
v „Daj-Damu“ vse dobiš,
da spet se poživiš!**

© Zvočni film »Bela Ljubljana«, ki ga je izdelalo podjetje »Svetloton«, bo uprizerjen za povablence danes ob 11 v kinu Matici. Prva predstava po znižanih cenah, za dijakne in za šole, bo danes ob pol 3 popoldne, druga po normalnih cenah pa ob 6 zvečer.

© Esperantski tečaj za začetnike se bo otvoril v torek 4. oktobra ob 19.30 v šentjakovski šoli. Vrtil se bo dvakrat na teden in bo trajal 3—4 mesece. Učnina minimalna.

© Pod tramvaj je padel. Včeraj okoli 9 zjutraj je tramvaj podrl blizu mitnice na Celovski cesti 37 letnega gradbenega delavca Florijana Cerarja iz Fšate pri Domžalah. V bolnišnico je ponesrečenca prepeljal reševalni avto. Sprva so mislili, da ima hude notranje poškodbe, vendar pa se je izkazalo, da poškodbe niso nevarne ter je bil kmalu odpuščen in je še celo sam odšel na reševalno postajo po svoj sukničji, ki je ostal v avtu.

© Vestí, ki se širijo sedaj po Ljubljani, da so neki tuji državljani hoteli nasuti strupenih bakterij v rezervoar mestnega vodovoda na Rožniku, so tako bedaste in otipljivo smešne, da jim noben pameten človek ne more verjeti. Prebivalstvo pa naj se nikar po nepotrebnem ne razburja in naj ne naseda takim vestem.

© Krvav pretop v vinotoču. Včeraj popoldne so se neki pijani ljudje spopadli v vinotoču blizu nove carinarnice. Dajali so se z noži, dokler ni eden od njih obležal na tleh z več ranami po telesu. Neki tovrni avto ga je prepeljal v bolnišnico. Ranjenj možak pa je bil tako vinjen, da ni mogel niti povedati, kako mu je ime. Ko se bo streznil, bo morda šele spoznal, kaj so napravili z njim njegovi vinski bratci, od katerih je policija že enega prišla. Tudi ta je bil ves porezan po prstih.

Portugalka prvovrstna lit. 11 Din
Namizno belo lit. 8 Din

Toči gostilna pri »Fajmostru«, Sv. Petra nasip.

© Nočni lov za tatom kolesa. Monter mestne elektrarne Jakob Bergant se je v soboto zvečer mudil v Bausevi kleti na Mestnem trgu, v veži pa je imel svoje kolo, vredno okoli 1800 Din. Tega kolesa se je malo pred polnočjo polastil neznan tat in se odpeljal z njim. K sreči je Bergant tatvino takoj opazil in stekel za tatom. Za tatom je stekel tudi bližnji stražnik. Tat je na kolesu opazil, da ga zasledujejo, moral pa je čez Marijin trg, kjer je bil — zopet stražnik. Na Marijinem trgu je zato naglo skočil s kolesa in jo ucvrl na Miklošičevo cesto, kjer se je v dežju in v temi izgubil. Bergant je bil zadovoljen, da je dobil svoje kolo nazaj, policija pa je poizveduje za predrznim tatom, katerega opis ima.

© Iz policijske torbe. Na avtobusu, ki vozi skozi Vič, je v nedeljo zvečer neki mladenič počel velik škandal. Psoval in preklinjal je kakor kakšen jeshihar, zmerjal potnike, šoferja in rjul, tako da so pričeli potniki bežati iz avtobusa. Ko je avtobus privozil do prvega stražnika, pa je bilo fantove surovosti hitro konec. Šofer je mladeniča izročil stražniku ter podrobno opisal, kaj je surovež v avtobusu počel. Tudi druge priče so to potrdile. Fanta čaka občutna kazen, da bo vedel za prihodnjé... — V soboto je kmetski Frančiški Strgarjevi iz Zaloga izginil na Kerkovem trgu ročni vozček, s katerim je pripeljal sadje na trg. — Delavčiji ženi Mariji Vrhunčevi v koloniji v Mestnem logu je nekdo odpeljal iz hleva 80 Din vrednega koštrunka. — Zahrbnega sovražnika ima mitniški paznik Josip Opeka, stanujoč ob Ljubljani 37. Nekdo mu je namreč vrzel v okno težek kamen.

© Pumparce, obleke, trenčcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

© Prvovrstna postrežba, znižane cene v češalnim salonu E. & H. Fetič-Frankheim.
© Česalni salon E. & H. Fetič-Frankheim: friziranje, manikura, masaža, barvanje las, vodna in trajna ondulacija. Pri najboljši izdelavi globoko znižane cene.

Dnevna kronika

Našim najstarejšim naročnikom!

Gotovo je med našimi naročniki še nekaj takih, ki so naročeni na »Slovenec« že, odkar izhaja. Vse te, kakor tudi tiste naročnike, v katerih družino prihaja »Slovenec« že od svojega začetka, lepo prosimo, da nam pošljejo svoje naslove vsaj do prihodnje meseca.

UREDNIŠTVO.

V dveh dneh dva brata v grob

Metlika, 25. septembra.

Saj ni mogoče, tako je vsak nevarno zmaljal z glavo, ko mu je bilo rečeno, da lokviski zvonovi zvone mrtvaško pesem »Padjanovemu Tonetu. Pred dobrim tednom se ga je lahko vsak videl pri delu, komaj najbližnji so zvedeli, da je zbolel, sedaj pa že počiva pri Treh farah. Pokojni Anton Guštin je bil star komaj 23 let. Bil je blag, dober in deloven fant; jako skromna duša, pa zato nič manj delaven član prosvetnega društva in požarne brambе. Bil je tudi zvest član Marijine družbe. Kaj čuda, če za njim žaluje vse. Ne le domača družina je zadela ta izguba, vsa vas in vsa soseda bo pogrešala Toneta, ki je tako rad napravil vsako uslugo, kdorkoli ga je za kaj prosil.

V petek se je zaprl grob za Tonetom, v soboto že je umrl njegov 19 letni brat Franc. Kakor grozne sanje se je odigralo vse to, in vendar je bridka resnica, da že počivata oba brata pri Treh farah. Tudi Franc Guštin je bil eden najboljših fantov. Bil je na videz tih in skromen in vendar se je zanimal za vse. Pred dvema letoma je dovršil kmetijsko šolo na Grmu in je kazalo, da bo nekoč vzoren gospodar. Tudi on je bil zvest član Marijine družbe.

Tako sta šla drug za drugim dva brata, oba v cvetu let, pred tednom se oba zdrava, danes pa v hladnem grobu. Bog vedi, kje sta se našla krvave grize, ki ju je pokopala. In še tako na naglo je šlo vse, ker je bilo treba po zdravniških predpisih pospešiti pogreb, da so za Tonetovo smrt zvedeli večnoma šele tedaj, ko je bil že v grobu. Le Franceta so prišli v lepem številu spremit k poslednjemu požitku.

1. oktobra izide

prvi slovenski fotografski list »Foto-amater«. Urednika profesorja Hrovat in Mušič Rudolfa. Izdajatelj drogist Benon Gregorčič, Ljubljana. Uredništvo: Fotografska posvetovalnica, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Zahtevajte,

da se Vam pošlje prva številka brezplačno na ogled!

Kamniški »ekspres« že služi

K članku pod gornjim naslovom in k članku »Za kamniškim — tržiški ekspres« smo prejeli od železniškega ravnateljstva v Ljubljani naslednje pojasnilo:

Zaradi močno padajočega prometa je žel. uprava zelo resno v pretes misel, da se promet na nekaterih nerentabilnih progah začasno popolnoma ukine. Take proge so zlasti lokalne železnice, na katerih je količina prevoženega tovornega blaga močno nazadovala in se vrši po njih skoraj izključno le potniški promet. Splošno znano je namreč, da potniški promet radi potrebe vzdrževanja kompleksnega aparata sam po sebi ni nikdar rentabilen. Da se v interesu javnosti prepreči ukinitve prometa na posrednih progah, je žel. uprava ukrepanja potrebna, da se na takih progah promet izboljša, dohodki dvignejo in tako vsaj nekaj zmanjša znatni obratovalni primanjkljaj.

Sklepi, ki so v članku »Kamniški ekspres« že služili, izvedeni iz dejstva nekaj naraslih dohodkov, iz obratovanja kamniške proge, so nepravilni, ne le iz razloga, ker so tam navedene številke netočne, ampak še bolj za to, ker so pri izdatkih upoštevani le enkratni in neposredni izdatki za vsak posredni vlak. Med izdatke niso všteti niti stroški za administracijo, postajne osebe, amortizacijo prevoznih sredstev, t. j. lokomotiv in vozov, amortizacijo postajnih naprav v zvezi s potrebnimi popravili, investicijami itd.

Zahteva po znižanju potniške tarife za kamniško progo ni utemeljena le iz prej navedenih razlogov, temveč železnica tudi ne določa tarif za vsako posredno progo posebej. Ne more se namreč zahtevati, naj bosta vsak posredni vlak in vsaka proga rentabilni, temveč je stremeti za tem, da se z dohodki krijejo izdatki tudi za manj frekventirane proge in vlake, ki pa jih železnica mora obratovati v javnem interesu.

Iz teh razlogov je tudi zahteva, da naj železnica sama gradi nova postajališča, neumestna in neizvedljiva. Baš zaradi padajočih dohodkov, in ker se izdatki za gradnjo novih postajališč pri minimalnem številu potnikov nikdar ne rentirajo, je ministrstvo za promet izdalo odredbo, da morajo stroške za gradnjo novih postajališč nositi izključno le lokalni interesi. Železnica prevzame v svoje breme njihovo vzdrževanje in posluževanje in so tozadevni izdatki običajno daleko višji kakor zneso zvišanje dohodkov.

Koledar

Torek, 27. septembra: Kozma in Damijan, mučenca.

Novi grobovi

Na Viču pri Ljubljani je sinoči ob pol 8 umrla ga. Ursula Rožičnik, trgovka, gostilničarka in posestnica. Čas pogreba bo objavljen jutri v osmrtnici. Pokoj njeni duši! Preostali nam iskreno sožalje!

Osebnosti

Poroka. V šentpeterski cerkvi v Ljubljani sta se preteklo nedeljo poročila g. Joško Kunčič, trg. uradnik tv. Zilič v Ljubljani, in Hermína dr. Pečarjeva, uradnica Jugoslovke v Kranju. Bog blagoslovi in nakloni obilo sreče.

DR. VLADO VAVPETIČ

ljubljano naznanja, da je otvoril svojo ADVOKATSKO PISARNO

v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6. Telefon 24-38.

Ostale vesti

Zadnji nalivi v meteorološki statistiki. Po dveh, sicer ne povsem jesensko lepih dnevih je včeraj popoldne prišlo nad Ljubljano znova deževati. Prav zanimivi pa so meteorološki podatki, kako so se razvijali nalivi od pretekle srede naprej do nedelje ponoči. V dobrih 34 deževnih urah je padlo 165,5 mm dežja. Nahujši nalivi so bili v soboto dopoldne. Pravcata povodenj se je zlasti zila nad Ljubljano v soboto od 10 do 11 dopoldne, kajti takrat je padlo 24,7 mm dežja. Z malimi presledki pa je deževalo tudi v soboto ponoči ter je dež nehaj v nedeljo ob 3 zjutraj. Samo v soboto od 7 naprej pa je padlo 69,6 mm dežja. Kakšne ogromne mase vode predstavljajo gornje v milimetrih izražene številke, naj omenimo, da pomeni v meteorološki terminologiji že 0,1 mm toliko, kakor da je padlo na 1 km² celih 100.000 litrov padavin. Ljubljana z bližnjo okolico meri 40 km², torej je v zadnjih dveh padlo za 66.200,00 hl vode. Kaj bi se temu rekli vinski bratci, če bi se ta voda spremenila v vino?

Jugo-Lutz peči Ljubljana Šiška

Požar v Dolenji vasi pri Sv. Pavlu. V noči od sobote na nedeljo je nastal požar na kozolecu posestnika Primožiča v Dolenji vasi. Takoj je prihitelo na lice mesta 5 gasilskih društev in sicer iz Dolenje vasi, Sv. Pavla, Sv. Petra, Grajske vasi in tovarniška požarna bramba. Kozolec je zgorel ter so požarne brambe morale braniti sosednja poslopja. Požar je bil najprej podtakačen, ker je začelo goreti pri vrhu kozolca. Vsa čast pa vrlim gasilcem, da so požar lokalizirali.

Autobus na progi Sv. Peter-Vranksko, ki je vozil za časa hmeljske sežije, se eno dodatno vozilo: Odhod iz Sv. Petra 5.10, odhod z Vrankskega 5.50, ki je vozil na jutranji vlak proti Celju, se v torek, dne 27. t. m. ukine, tako da v sredo 28. t. m. ne vozi več, ostale vožnje ostanje nespremenjene — Avtobusno podjetje Jugović.

Ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc nam pošilja: V Vašem cenj. listu št. 218 z dne 23. septembra t. l. na strani 5, ste pod naslovom »Dnevna kronika« objavili članek »Omitite kmetu mitnine«. K temu članku blagovolite objaviti nastopni popravek: Ni res, da pobira ljubljanska mestna občina mitnino tudi od konjske vprege. Res pa je, da ne pobira ljubljanska mestna občina od konjske vprege nobene mitnine. Ni res, da plača vsak kmet, ki vozi v mesto, čeprav le na sprehod, na mitnici primeren znesek v mestno blagajno. Res pa je, da je kmet, ki se pelje v mesto na sprehod ali po kakem drugem opravku — če nima na vozu trošarin podvrženih predmetov — prost vsakega plačila. Ni res, da mora vsak prodajalec plačati na trgu zopet posebno tržnino. Res pa je, da plača kmet tržnino že pri uvozu na mitnico in je na podlagi potrdila o plačilu te na trgu oproščen plačila tržnine. Res je dalje tudi, da se na mitnici povrne — pri uvozu plačana — trošarina za predmete, katerih kmet na trgu ni mogel prodati, ako to pri izvozu pravilno prijavl. Končno prosim, da priobčite še to, da je prišlo ljubljanska občinska uprava v sedanjih krizi kmetu prva na pomoč s tem, da je znižala občinsko trošarino na poljske pridelke za 40 odst. ter oprostila 416 okoliških kmetov plačila tržnine od mleka, kar znaša zanjo izpadek na dohodkih letno pol milijona dinarjev. — Mestno načelstvo v Ljubljani: župan in mestni načelnik: dr. Dinko Puc.

Bolne žene dosežejo z rabo naravnih »Franz-Josef« grenčice neovirano, la- godno izpraznjenje črev, kar večkrat izredno dobrodejno vpliva na obolele organe. Pisatelji klasičnih učnih knjig pišejo, da so potrjeni ugodni učinki »Franz-Josef« vode tudi potom njihovih raziskovanj. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

V Službenih novinah je objavljen »Pravilnik za višji državni strokovni izpit za uradnike finančne kontrole«.

Razglas. Predsedništvo, dež. sodišča v Ljubljani razpisuje za dobavo in montažo parnega kofla in premestitev obstoječega parnega kofla v kuhinji jetnišnice v Ljubljani javno pisмено ponudbeno licitacijo za dan 8. oktobra t. l. ob 11 v sobi št. 115, kjer so na razpolago vsa potrebna pojasnila.

Nemčija: Lutzolen über alles! Ljubljana-Siška. — Nesreče in poškodbe. V nedeljo zvečer je na Škofljič povozil Pečnikarjev avtobus 24 letnega delavca Ignacija Pajka, ki je dobil notranje poškodbe. — V Zdenski vasi pri Vidmu je pobesnela krava napadla in »nabodla na roge krojaškega pomočnika Ignacija Vidriha, ki je dobil poškodbe po vsem telesu. — V Livodlu pri Kočevju je šel težak voz čez triletno delavčevvo hčerko Ano Ponikvarjevo, ki je izredno resno ranjena. — Pri nekem spopadu blizu Kamnika, v vasi Gori je bil ranjen 31 letni posestnik sin Anton Judež, ki so ga neki mladeniči osuvali z noži po vsem telesu. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Slike od Soče. V nedeljski številki »Slovenec« piše gospod Mirko Javornik med drugim tudi tole: »Kdaj smo že mi in nehal misliti na mrlice ob Soči. O Doberdolu pojo ponajveč še pljanci.« Z ogorčenjem zavračam jaz kakor tudi vsi bivši soški bojevnikji tako pisanje. Zveza bojevnikov budno stoji na straži naših grobov. Okoli svojih spomenikov zbrani čestokrat vojni tovariši milo zapoje našo doberdolsko pesem in naše matere ter dekleta vonomer molijo za drage mrlice in žive ob Soči. Ni pa krivda Zveze bojevnikov, če večkrat naleti na gluha ušesa celo pri osebah, ki bi morale pieteto do padlih z vso verno podpirati in bi je pijana gletla ljudi, ki sploh fronte nikoli niso videli, profanira ne samo doberdolske pesmi, ampak sploh vse naše narodne pesmi. — Fran Bonač, bivši vojni kurat.

Jugoslavija: Kdor jo ima — je proč ne dal Lutz.

Keller Pavel: Cvet naše vasi. Prevedla Marija Kmetlova. Ljudska knjižnica zv. 46. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1932. Str. 189, cena Din 32, vez. Din 42. — Pred kratkim umrl Pavel Keller je bil gotovo eden najboljših in zato tudi najbolj priljubljenih nemških ljudskih pripovednikov. Njegova dela očlikuje živahna napetost, neka zdrava romantika in nevsiljiva moralna nota, ki prijetno žari iz vseh umetniških del, zato ni čudno, če je prodel že davno daleč preko mej svoje domovine. Tudi Slovenci smo dobili po vojni že par njegovih prevodov, ki so se vsi jako priljubili našemu občinstvu in tudi pri- čujoči prevod bo gotovo le še utrdil in razširil njegovo popularnost in priljubljenost. Posebno hvaležnih bravov bo ta ljubezni roman našel pri naših kmetijskih fantih in dekletih, saj je pisan kot nalašč zanje. Slika nam namreč v mestu iz- šolanu hčerko večje, a že precej omake kmetijske domačije, ki je videla, kam prvi posestvo v rokah ostarele matere-vdove. Pogumno je zato zgrabila sama za gospodarske vajeti, se borila na desno in

levo, prenesla najhujše udarce ravno pod domačim krovom, dokler ni končno popolnoma zmagała in rešila ne le dom, temveč dvignila tudi vso svojo okolico. Glede na obravnavano snov bodo roman brala gotovo z največjim pridom in užltkom ravno naša kmetijska dekleta, a tudi mestni bralci ga ne bo odložili, dokler ga ne prebere do zadnje strani. Lep prevod in prijetna zunanja oprema bosta gotovo le še pospešila nedvomno nelo populariza- cijo tega lepega dela med vsemi sloji našega ob- činstva.

Večerne toalete — damski modni ateleje Josipina Igljč, Ljubljana, Tavčarjeva 8.

Maribor

Nov primarij kirurgije v Mariboru. Doznali smo, da je imenovan za primarija kirurškega oddelka mariborske javne bolnišnice dr. Vladimir Brezovnik, sedanjí šef-zdravnik belgarijske poliklinike in lastnik sanatorija. Novi primarij je bil svoječasno 6 let klinični asistent profesorja dr. Jedličke v Pragi.

Smrt vzornega moža. Od št. Ruperta v Slov. goricah smo prejeli žalostno vest, da je ugrabila smrt vzornega gospodarja in značajnega krščanskega moža Jožefa Voglarja, župana občine Čermensak. Pokojnik je bil daleč naokoli znana in spoštovana osebnost. Bil je eden najnaprednej- ših gospodarjev, ki je svojo domačijo visoko po- vzdignil, vnet javni in društveni delavec ter odlo- čen borec za krščanska načela. Bil je član uprave rupeške hranilnice in posojilnice, sodeloval je pri mnogih gospodarskih in prosvetnih organiza- cijah ter si je pridobil za napredek svojega kraja neprecenljivih zaslug, za katere je prejel kot čast- no priznanje in odlikovanje red sv. Save. Do svojih poznih let se je aktivno udeleževal v naših društvih in posebno mu je na srce prirastel dra- matični odsek, v katerem je še do nedavna na- stal z velikim uspehom. Rajni je bil oče našega vrliga zastopnika in dopisnika g. Martina Vo- glarja ter je tudi sam vneto propagiral naše čas- pisje, zlasti »Slovenec«. Umrl je naglo in radi vnetja trebušne mrene. Skrajna ni polagal bolezní velike važnosti, nato pa je bilo že prepozno. Naj počiva blagi in spoštovani mož v miru in naj sveti njegovi verni duši večna luč. Žalujemo njegovim naše iskreno in globoko sožalje.

Dobrodelna invalidska tombola. Krajevni odbor Zdrženja invalidov priredi prihodnjo nede- ljo 2. oktobra ob 14 na Trgu svobode tombolo; čisti dobiček je namenjen za podporo najrevnejših žrtev svetovne vojne. Število dobikov je izredno bogato. Prvi dobiček: kompletna spalnica — ali trije jurji v gotovini, nato slede: pogrezni šivalni stroj, radio aparat, moško ali žensko kolo, fantovski kolo, voz premoga, gramofon s ploščami, voz bukovih drv. Poleg tega še nad 400 raznih manjših in večjih do- bikov, kakor živila, oblačila, galanterija itd. Do- biki so razstavljeni v trgovini pohištva Preis v Gosposki ulici. Tombolske karte se dobe v vseh trafikah in v predprodaji po 2,50 Din za komad. Zaradi plemenitega dobrotornega pomena prire- ditve pripravljamo občinstvu, da sega po srečkah.

Najkrasnejši evropski ptič v razstavnem oknu. Zlat fasan samec, ki velja za najkrasnejšega v Evropi prazno živčnega ptiča, je razstavljen v oknu puškarske Struana na Aleksandrovi cesti ter ga je mojstrsko nagačil znani mariborski gaštelj Pajtlar. Ptič je priletel iz Avstrije, kjer jih blizu meje goji grof Parma. Ustreljen je bil v Čerškcu ob Muri. Diven eksemplar zasluži, da si ga vsakdo ogleda.

Turneje širom države pripravlja Mariborčan Pino Mlakar, baletni mojster opere v Darmstadtu, ki je že s svojimi nastopi v Parizu in na največjih odrih Nemčije obče priznanje. Nastopil bo v Ljub- ljani, Zagrebu in Belgradu ter se odzval tudi vabilu uprave mariborskega gledališča.

Obitna nadaljevalna šola razglašja, da dobe vajenci in vajenke dodelilne listke na mestnem na- čelstvu od srede 28. t. m. dalje popoldne ob 3 naprej ter v nedeljo 2. oktobra od 9—11. Pouk se prične 5. oktobra ter se vrši dva popoldneva v tednu, ob nedeljah pa bo le teledadni pouk.

Koncert dveh mladih. V ponedeljek, dne 10. oktobra bo v mariborskem gledališču koncert dveh mladih, mnogo obetajočih slovenskih umetni- kov. Nastopila bosta mladi basist ljubljanske opere Marijan Rus ter danes tudi že v inozemstvu čislani violinski virtuozi Karlo Rupel. Na klavirju spremlja oba kapelnik ljubljanske opere dr. Danilo Svara.

Licitacija v zastavljalnici. Dne 12. oktobra se bodo v zastavljalnici prodajali dražbenim drugo zastavljeni predmeti od št. 20.410—22.121 in dragoc- nosti od št. 33.282—35.280, če se jih ne reši ali podaljša do najkasneje 8. oktobra.

Kopališče na Mariborskem otoku je že nekaj dni zaprt. Uprava poziva stranke, ki imajo v ko- pališču shranjene kakor predmete, da jih nemudoma dvignejo.

Stirje državni konji in ena mula. Mestno načelstvo razglašja, da se vrši danes 27. t. m. na živinskem trgu ob 10 dopoldne javna licitacija štirih državnih konj in ene mule.

Medmestna tekma Maribor — Gradec bo v sredo zvečer v Gradcu ob umetni razsvetljavi. Iz Maribora vozi v Gradec avtobus. Vožnja tja in nazaj stane 50 Din.

Gugalnica mu razbila glavo. Nenavadna ne- sreča se je pripetila v nedeljo zvečer v mariborskem »Pratru« poleg magdalenskega parka. Topel večer je privabil celo množico, ki se je zabavala na vrtil- jakah in gugalnicah. Med gledalci, ki so oprezovali okoli vrtiljaka, je bil tudi 20 letni brezposelni de- lavec Avgust Reih. Opazil je, da je nekemu mo- žakarju, ki se je gugal v čolnčku, zdrknil iz žepa dinar ter zvenkil na tla. Skušal je novce neopaženo pobrati; komaj se je sklonil, je že prihitel čolniček z višine ter ga z vso silo oplazil po glavi, da je kar zdrknil skupaj ter obležal nezavesten. Dogodek je vzbudil med številnimi gledalci pravcato paniko in razburjenje. Kmalu so bili obveščeni reševalci, ki so nezvestega ponesrečenca prepeljali v bolniš- nico. Tu so ga spravili k zavesti ter ugotovili, da mu je pod udarcem počila lobanja. Poškodbe so zelo resne.

Konkurz Kmetijske eksportne zadruge pravo- možen. Stot sedmorice v Zagrebu je zavrnil rekurz bivšega vodstva Kmetijske eksportne zadruge ter potrdil razsodbo druge instance, s katero je bil uve- den nad premoženjem zadruge konkurz.

Šentpeterski uboj pred sodniki. O dogodku, ki ga razpravljalo včeraj mariborsko sodišče, smo svoječasno obširno poročali. Vršila se je razprava proti 30 letnemu ekonomu Stanku Stergarju iz Rupeč pri St. Petru in sicer radi uboja, katerega

Izjava!

Tinko Podlesnik ni pripravičen od dne 28. VII. kasirati denarja za trdsko Zabret in sinova, Bobovek pri Kranju, ter prosimo vse, ki bi kaj plačali njemu, da se zglaš pri trdki.

Tvrdka Zabret in sinova.

PLANINKA ČAJ

Bahovec Vas stori mla- de, okretne, vitke in duševno sveže. Zavitek Din 20— v apotekah.

je zakrivil dne 2. junija. Obtožnica pripoveduje, da je živel obtožene z ženo na posestvu svojega očeta; bil je v neprestanih sporih s svojim mlaj- šim bratom Ludvikom, katerega je slednjič pre- ginal od doma. Dne 2. junija so pri Stergarju v vinogradu kopali. Ko se je osumilec zvečer vrnil domov k večerji, je opazil, da je prišel na obisk brat Ludvik. Med obema je prišlo do prerekanja, v katero je posegel tudi Franc Kramberger. Stan- ko Stergar je Krambergerja vrgel na tla ter pre- topal. Na pomoč so slednjemu prihiteli Ludvik Stergar ter viničar Berlić Franc, ki je prinesel bikovko. Stanko Stergar je pobegnil pred pre- možjo, zasledoval ga je pa Berlić. Naenkrat se je begunec obrnil, v roki se mu je posvetila pištola in padla sta dva strela, prvi v tla, drugi pa Ber- liću v prsa. Strel je bil smrtonosen ter je ranje- nec kmalu izkrmavel. Stergar se je sam prijavil mariborski policiji Zagovarjal se je s silobra- nom. Sodišče ga je obsodilo na 8 mesecev in 7 dni strogega zaporu ter na plačilo 5000 Din vdovi pokojnega Berlića.

Celje

XI. občni zbor Krekove družine v Celju se je vršil ob precej veliki udeležbi v nedeljo v Domu. Udeležili so se ga razen članstva tudi nekateri gostje. Po uvodnih formalnostih so podali funkci- onarji izčrpana poročila iz katerih je bilo razvideti, da je družina v preteklem poslovnem letu živahno delovala, posebno se je lepo pokazal dramatični odsek. Na prosvetnem polju se je napravil velik korak naprej, tako da postaja družina važen fak- tor v celjskem delavskem življenju. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Hočevar Metod, ostali odbor je pa tudi večinoma nov, posebno so se pritegnile k prosvetnemu delu moči, ki obetajo, da bo Krekova družina dorasla nalogi, ki ji jo nalaga hodočnost.

Poročili so se Frišek Franc, vrtnar na Zg. Hudinji in Franciška Sajovic, kuharica v Gaberju, ter Spat Viljem, čevljarški pomočnik v Zavodni in Kobula Fani, šivilja; zadnja dva sta oba člana Krekove družine, nevesta nekaj časa tudi predse- dnica dekljskega odseka. Mladim novoporočencem naše iskrene čestitke.

Umrl so: Presinger Fric, kancelist pri okrajnem glavarstvu v pokoji; Kunstek Katarina, obč. reva iz Grobelnega; Bračič Peter v Gaberju in Avbelj Jernej, obč. revež iz Grušovlja, Retica ob Savinji.

Zatvoritev mestnega kopališča. Mestno na- čelstvo naznanja, da se mestna kopališča ob Sa- vinji zapro 30. septembra 1932. Osebe, ki imajo shranjene tamkaj kopalne obleke in slično, se po- zivljajo, da pridejo do navedenega roka po nje k kopališki strežnici, odnosno h kopališkima mojstro- stroma, ker mestna občina po poteku tega roka, odklanja vsako jamstvo. Za načelnika: Subić, s. r.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico se bo vršil v torek dne 4. oktobra t. l. od 8—12 predpoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje v Celju, Razlagova ul. 8, prtiličje, levo.

Celjsko godbeno društvo je pridobilo za svoj orkester odličnega godbenika, bivšega člana muzike kraljeve garde v Belgradu. Omenjeni go- spod je sposoben poučevanja vseh trobil, vijoline in viole. Prosimo starše, da prijavijo učence, ki imajo veselje za pouk o navedenih instrumentih, ki pa se še ne šolajo na tukašnji Glasbeni matici, celjskemu godbenemu društvu. Prijave sprejema in daje vsa tozadevna pojasnila g. Petrak Ivo, učitelj, Sodnijska steza 3. I.

Ptuj

Vpisovanje vajencev v obrtno nadaljevalno šo- lo v Ptuj se vrši v nedeljo 25. t. m. od 8—11 v prostorih deške osnovne šole. Vsi vajenci morajo prinesiti odpustnico ali solski izkaz in zdravstveno izpričevalo. Stari vajenci pa samo zadnji izkaz.

Aretacija roparjev in vlomilcev. Orožniška postaja v Zavrču je napravila dober plen. Aretirala je 4 osebe, ki so na sumu, da so ropale in krađe po Halozah. Ljudstvo ni bilo več varno, ker so odnesli vse, kar jim je prišlo pod roke; celo go- voje živino so kradli ter prodajali, kam se ne ve. Pri vlomih so bili večkrat pregnani in nekateri ljudje so jih tudi videli, vendar jih ni bilo mogoče prepoznati, ker so bili vedno maskirani. Po tru- dopolnem delu pa se je orožniškemu naredniku Kosu končno vendar posrečilo aretirati jih. Pri- gnali so jih vklenjene v Ptuj ter jih spravili pod ključ pri okrajnem sodišču. So to dva brata, pos- sinova iz Brezovice, občina Sv. Barbara v Halozah, neki viničar iz Gorenjskega vrha in neki bivši oskrbnik, doma istotam.

Uboj v Gruskovju. Kakor smo poročali, je bil pred kratkim ubit v Gruskovju posestnik Jožef Pernek iz Sedlačka. Aretirani sta bili dve osebi, ki sta osumljeni uboja. Po odredbi državnega pravdnistva sta bili ti dve osebi eskortirani v zapore okrožnega sodišča v Mariboru.

Francoski krožek. Krožkova knjižnica že po- sluje in je odprta vsako sredo ob pol 18. Občni zbor krožka se bo vršil 21. oktobra ob 18 v sobi krožka (gimnazijsko poslopje). S 1. oktobrom se prične pouk francoščine. Vršila se bosta dva te- čaj: tečaj za začetnike in nadaljevalno-konverza- cijski tečaj. Članarina bo znašala Din 20 mesečno, pouk pa se bo vršil dvakrat na teden po 1 uro in pol. Prijave za oba tečaja sprejema točasni tajnik Šestan, učitelj na meščanski šoli.

Cerkveni vestnik

Za duhovnike bosta še dva tečaja duhovnih vaj v Domu in sicer od 10. do 14. oktobra in od 17. do 21. oktobra. Prosimo, prigrasite se pravočasno! — Vodstvo Doma.

Poizvedovanje

Zgubil se je zlat prstan na cesti od gostilne »Slepega Janeza« do policije v Šiški. Pošten naj- ditelj se vrnudno naproša, da ga vrne v Kersnikovi ulici 3, prtiličje.

Nasla se je manjša vsota denarja v Kersnikovi ulici 3, prtiličje.

Damski dežnik se je našel 25. septembra v Unionski dvorani. Dobi se v garderobi istotam.

Manjšo vsoto denarja je našel nekdo v obližju mestnega zavetišča v Japljevi ulici. Kdor je izgubil, naj povpraša v uredništvu »Slovenec«.

Najsvobodnejša žena v Moskvi

Išči se tako izhoda iz buržuaznih razmer, saj ne moreš priti v kraj, kjer bi bili vsi enaki in pravični. — Toliko se govori o boljševizmu, češ, da je prinesel svobodo in enakost, za čemer je že francoska revolucija hlepela. In vendar ljudje, ki se šli tja, da bi pregledali življenje, so se vrnili razočarani. Oni, ki so s srcem spremljali sovjetsko gibanje, so omrznili. Uvideli so, da je nemogoče preko Kristusovega evangelija ustvariti enakost slojev. Oni, ki so danes brez kruha in obleke, bodo jutri zavladali in si privoščili vse dobrbine sveta, ostali bodo pa brezpravni kakor doslej. Saj je to naravna pot vseh ljudi z Adamovim nasledstvom.

Prod nedavnim je bila v Rusiji ameriška časnikarka Alice Hughes pri najsvobodnejši sovjetski državljanji, Sofiji Kropotkinovi, znani vdovi ruskega revolucionarja kneza Kropotkina.

»V eni glavnih moskovskih ulic,« piše Američanka, »ki se imenuje Kropotkinova ulica, stoji hiša, kjer se je rodil Kropotkin. Zdaj je hiša spreminjena v muzej, v katerem so spomini na slavnega revolucionarja. V tej hiši živi najsvobodnejša žena v Moskvi. To je 74 letna kneginja Sofija Kropotkin. Ona edina v vsej Moskvi in kolikor vem, v vsej sovjetski uniji, dela kar hoče in govori, kar hoče... S priporočilom njene hčere, ki živi v New Yorku, sem prišla k tej ženi, ki me je čakala v sprejemnici in govori prelepo angleško.

Sofija Kropotkin se ne pritožuje nad svojim življenjem: Stara sem in moje potrebe niso velike. Zraven tega imam specialne privilegije. Ta muzej tu vodim. Imam svojo hišo, prosto davka. Kar potrebujem, kupujem v specialnih trgovinah. Poleti poletim v Dmitrov, kjer imam vilo. To so moji privilegiji. Pa bi mogla imeti še več. Vladni organi so prihajali in mi ponujali pokojnino in

še sredstva za komodno življenje. Pa nisem sprejela njihovih ponudb, rajši bi umrla, ko da bi uživala njihovo dobroto.

Njene oči so bile svetle ko ogenj na mehkem licu. Črni lasje, ki so se po sredji razdelili, so bili skoro brez sivega pramena:

Moj mož je bil pravi revolucionar. Ljubil je kmete in radi svojih principov se je odrekel kneževskega naslova. Štirideset let sva taval po izgnanstvu. V Rusijo so naju poklicali, ko je bil car vržen s prestola. Vrnila sva se v mir, a našla sva hujše preganjanje kot prej. Naju niso motili. Vsi so ljubili ime Petra Kropotkina. Še danes, deset let po njegovi smrti, se vsi spominjajo, kako se je boril za ideal, katerega so oni b' rati oznanjali in rušili... Ah, ti komunisti. Vozijo se v avtomobilih, sedijo po odbojskih prostorih in sejejo, sejejo. To so tipični birokrati, daleč od proletarijata in kmeta, katerim stoji na videz ob strani. Podkupovanje, medsebojna zavist, osebni interesi — to se skriva za njihovimi ideali. Povedala sem jim to v obraz. Nikdar se nisem bala in tudi danes se ne bojim povedati, kar mislim.

»Pustite to zemljo,« jo je nagovarjala ameriška časnikarka, »gotovo vam je odprta pot. Saj imate sorodnike v Švici, Parizu, New Yorku...«

»Toda Rusija je moja zemlja, za katero sem trpela vse svoje življenje in v njej hočem počivati...«

Ameriška novinarka je šla, ta starica pa še danes sedi v svojih prostorih in premišljuje, kako je zaman zavrgla življenje po sibirskih temnicah, ko vendar ni prinesla svobode, enakosti in bratstva, kakor si je zamislila. Človek, ki pride na krmilo, je človek, pa če je bil stokrat prej angel. Tako smo vsaj v tisočih doživljajih doslej doživeli...

Vera v sovjetih

Kakor prihajajo vesti iz Sovjetske Rusije, se tam zmerom bolj množijo tajnostne verske organizacije, ki pa se organizirajo najbolj na kavkazijski obali Črnega morja. Vladnim krogom je to dobro znano, toda niso zmožni najti skrivališč po teh divjih kavkazskih gorah.

Mladi inženirji, delavci in komsomolci že delj časa romajo na odmor na Kavkaz in nihče jim ne more braniti, da bi preživeli svoj dopust na morju ali Kavkazu. Boljševiki dobro vedo, da tam mošnji »kolektiviz«, ki jih je na Kavkazu prepeljalo po svojem ustroju in načinu življenja zelo verskim sektam in celo samostanom. Toda kaj naj napravijo z njimi, ko pa žive tako mirno in normalno in ne morejo najti nikakega izgovora pred zunanjim svetom za preganjanje.

Povratak te religije, kar se prepogostokrat ponavlja med sovjetskimi državljani, ni le običaj starih državljanov, katerim se toži po nekdanjih časih, ker so strašno prevarani nad sodobnostjo, temveč se vračajo predvsem pionirji mlade generacije k verski obnovi. Prazno jim je tavati v nekem negotovem ozračju, ki nima nobene luči za bodočnost.

Neki duhovnik iz Rusije je rekel, da dva problema že delj časa vrtata po možganih sovjetskih Rusov: kruh in Bog. Dasiravno so vsi razgovori o verskih temah v Rusiji prepovedani in preganjani, vendar zmerom nanese pogovor na vero, kakor hitro se sestane nekoliko ljudi. Posebej vzbuja pozornost izreden interes za religijo pri ruskih ženah. Saj vidijo, da so brez vere vržene v delo, ki jim po fizičnem in psihičnem ustroju ne odgovarja. Vržene so z ognjišča, vržene iz družinske sobe. Ne poznajo ljubezni otrok in moža, marveč so le predmet moške sle in stroja. To jih grize in čuti globoko potrebo po reviziji nazorov, ki so jim navrženi.

In vsak dan bolj se širi religiozna družstva z imenom »viteška bratstva«, ki so nedavno vznikla v sovjetski mladini...

Po prvem zasedanju razorožitvene konference v Genévi so se diplomati sestali na razgovor. Slika kaže od leve belgijskega zastopnika Hymansa, češkega zunanjega ministra Beneša in angleškega zunanjega ministra Johna Simona.

Zarubljena duhovniška oprava

Pravoslavni rumunski duhovnik Nikolaj Carmanus je v bucareških listih objavil, da že 9 mesecev ni prejel nikake plače in zato ne more plačati davkov. Komaj so zvedele pristojne oblasti v Bukarešti za to pismo, so obvestile davkarje v Fundati, naj takoj pobere tudi zaostale davštine pri duhovniku Carmanusu. In davčni eksekutor se je takoj spravljal nad župnišče; ker pa je izjavil duhovnik, da nima s čim plačati za nazaj, mu je zarubil vso duhovniško opravo in cerkveno posodje, tako da je duhovnik na cesti in ne more opravljati svojih duhovniških dolžnosti.

Nemiri tudi v Baagu. V nizozemskem glavnem mestu je prišlo do težkih delavskih nemirov, med katere je morala poseči tudi policija. Kakor vidimo na sliki, so nastopili stražniki z golimi meči. Istočasno pa se v Angliji dnevno ponavljajo poulični spopadi brezposelnih in policije. V Liverpoolu je tekla kri in številni demonstranti so romali za zamrežena okna.

Sramoten poskus

Znani francoski filmski režiser Abel Gance, ki je ustvaril film Napoleon, je nastopil zdaj z novim delom. Nemi film »Mater dolorosa«, ki je žel velike uspehe, bo spremenil v zvočni film. Glavno vlogo bo igral otrok. To mu prizadeva velike težave. Gance je najprej poizkusil z otroškimi člani vsoje družbe. Sugeriral jih je najprej z besedami: »Tvoja mati je umrla!« Abel Gance je tako živo sugeriral, da so vsi igralci, tehniki in delavci glasno zajokali, le otroci so ostali mirni in brez ganotja. Edina deklica Graby Triquet se je zasolila. In ta bo zdaj postala predmet njegovih poskusov. In pri vsem tem pedagogi molče in so brez besede. Kaj bo uboga deklica pretrpela pri raznih lažeh svojega režiserja-hipnotizerja, si lahko mislimo...

Veliki francoski jesenski manevri. Istočasno z nemškimi Reichswahrom prireja tudi Francija svoje jesenske manevre, ki se odlikujejo po svojih najmodernejših tehničnih opremlah. Poleg drugih se je udeležila tega manevra tudi divizija kolonijalnih polkov. Naša slika nam kaže oddelek spahijev. Smo pač v času vseobčnega razoroževanja.

Cena cvetlic

Vsota 13.250 mark za cvetlico, ki jo je pred nedavnim izplačal neki denarni mogotec, je na videz zelo visoka in naravnost sramotna za ta čas, ko milijoni kruha stradajo — vendar ni to najvišja cena za cvetlico, če pomislimo na zgodovino. Tako se je v 16. stoletju, ko so prispeli iz daljnega vzhoda prvi tulipani na Nizozemsko, razvnela pravcata tekma za temi cvetovi in ponujale so se pravične vsote zanje.

Tako je bila čebula nekega tulipana (»Semper Augustus«) l. 1637. prodana za 35.000 mark. Eno stoletje kasneje je plačal neki Londončan za orhidejo 3000 mark. In baron Schröder ni niti trenil, ko je plačal za dve drugi vrsti orhideje 60.000 in 72.000 mark. V Združenih državah je kupil neki ljubitelj rož vrtnico, ki se je imenovala »Mrs. Alice Roosevelt« za 40.000 mark. Rekord pa je dosegel nagelj iz vrste nekega Lawsona v Bostonu, ki je bil prodan za 96.000 mark, to bi se reklo po naše skoro 1 milijon 300 tisoč dinarjev...

Bankovci iz svile

Ker je nastopila na Japonskem težka kriza za svilo, je gospodarsko ministrstvo predložilo različne načine za razpečevanje tega narodnega blaga. Tako — pravi — naj bi se tkale iz svile zavese, tapete, ribiške mreže, jadra in bankovci. Tako bodo prišli kmalu bankovci iz pralne svile v promet. Taki bodo seveda bolj vztrajni kot pa papirnati.

Skrivnost ptičje selitve je odkril. Dr. J. N. Doerr, član dunajskega centralnega meteorološkega zavoda, je rešil uganko skupne selitve ptičev, češ, da je v zvezi z mesečevno svetlobo. Številna opazovanja v vseh krajih so to domnevo potrdila.

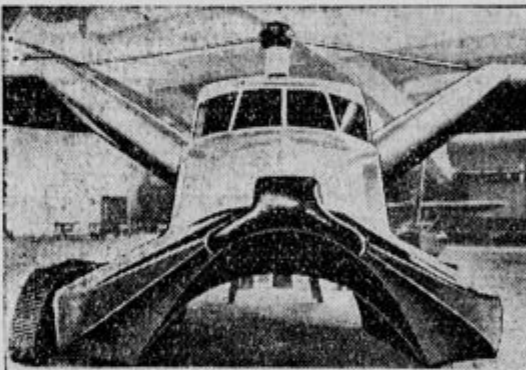

Volivne borbe za predsedniško mesto v Ameriki so se začele. Pred vsimi je zmage najbolj gotov demokratiški kandidat Roosevelt (X), ki prireja velikanske propagandne vožnje skozi vse zemlje. V ta namen si je nabavil posebni vlak, na katerem se prevaža s svojimi pristaši. Slika nam ga kaže na procelju vlaka, ko je vstopil s postaje dotedanjega službenega mesta, Albany-ja.

Smešnice

»Veruješ v potovanje duš?«
»Jasno; prepričan sem, da sem bil prej osel.«
»Ti, osel?!«
»Da, takrat, ko sem ti 300 dinarjev posodil.«

Ritmijster je učil nove rekrute: »Nihče se ne sme bližati konju od zadaj, ne da bi ga epotoma nagovarjal, sicer bi se moglo zgoditi, da bi ga konj treščil v glavo! Nočem imeti v eskadronu šepastih konj...«

Najzanimivejši tipi letal. Na nemški letalsko-sportni razstavi v Berlinu so razstavili najzanimivejše tipe letal »Delac«, med njimi: zgoraj letalo, ki je uporabno za večdnevne družinske izlete. Njegova konstrukcija je tako prirejena, da pristane lahko na vsakih tleh; za suho zemljo so kolesa, za vodo vesla, za močvirja verige. — V sredini vidimo leteči avto, letalo s kabinami, brez kril; to se dvigne s pomočjo krile, ki so z vijaki pritrdjena na letalo. Če se vse troje krile povesi, letalo ni večje kot normalni avto, v katerem je prostora za štiri osebe. — Spodaj pa imamo primer letala, kjer si ga lahko letalec sam sestavi. Motor, propeler in bencin-tank dobi vsak letalec že izgotovljen, ostalo pa sestavi sam.

Poslednja pot grofa Gravine. Smrtne ostanke umrlega komisarja Društva narodov za Gdansk, grofa Gravine, je gdanska policija pod vodstvom škofa O'Rourke-ja prepeljala na pokopališče sv. Albrehta. Truplo bodo le za nekaj časa tu pokopali, potem pa ga bodo prepeljali v Italijo.

Stradivarijeve gosli

V okraju Aquille je odkril neki posestnik zredno najdbo. V podstrešju svoje hiše je našel med staro šaro gosli, ki so dale izredno tople zvok. Pregledal je instrument in zapazil na notranji strani znani napis: Antonius Stradivarius, Aemonensis, facebat anno 1713. Dotični posestnik je izročil gosli strokovnjakom, naj bi ugotovili pristnost gosli.

Grob Aleksandra Velikega

Mestna občina aleksandrijska je poslala na lastne stroške arheologe v bližino egiptsko-afrikanjske meje, v okolje Ammonove oaze, da bi izkopala grob Aleksandra Velikega, ki leži v tem okrožju. Vendar živi bojazen, da so grob v toku stoletij Beduini izkopali in oplenili.

Plovanje z jadrom — nov šport. Zadnje čase so si sili ljudje izmislili nov šport, ki je baje jako prijeten. Plovalec ni treba drugega, kakor da se prime za jadro in se vleče na vodo. In jadro ga samo nosi po morju naprej.

VINOGRADNIKOM!

Naš kmet rad dela in če gre posreči, tudi poje. Obdeluje svojo zemljo z veseljem, seje v nadi na bogato žetev, pridelke prodaja, da z izkupičkom zadosti svojim vsakdanjim potrebam, predvsem pa, da odraja javne davke, ki niso majhne. Kmet vinogradnik je bil nekdanj veseli človek, po vinorodnih krajih je odmevala njegova pesem od hriba do hriba. Danes vinogradnik sicer pridno dela, v redu drži svoj vinograd kakor prej, toda ne poje več. Pesem, ki jo še slišimo po vinorodnih krajih, to ni pesem vinogradnika, kajti in že davno več ne poje, on hodi zamišljen okrog in kalkulira. Tudi vinjarjeva pesem pojenjuje. Kakor gospodarju, tako je tudi vinjarju vzela letošnja dolgotrajna suša vse poljske pridelke. Kako bosta v vinorodnih krajih čez zimo preživel gospodar in vinjar sebe, svoje in živino, ne vemo. Se obupneje so razmere v krajih, kjer je poškodovana toča poljske pridelke, vinograde in sadovnjake. Sena je bilo malo, olave skoraj nič, zanašali smo se na bogato pašo v jeseni, ki pa je tudi izostala valed suše. Vino, sadje in živina so pa edini viri dohodkov v naših vinorodnih krajih. Vstedi pomanjkanja krme in kupeve se je v teku poletja ogromno število živine poklalo doma in po malenkostni ceni razprodalo in razdajalo meso med sosedi. Haska od tega ni imel nikdo, ker je dotok denarja od zunaj izostal. Posledice decimiranja števila živine bomo občutili prihodnja leta. Sadej je po nekaterih vinorodnih krajih bogato obrodilo, je sicer tudi trpelo po suši, pa vendar bi se še kaj dobilo zanj, če cene ne bi bile tako zelo nizke, da se prevoz sadja iz krajev, oddaljenih od prometnih točk, skoraj ne izplača.

Edini up za našega kmeta vinogradnika so njegove z grozljem lepo obložene vinske gorice. Stanje vinogradov sicer ni povsod zadovoljivo, nastavek v splošnem ni bil tako bogat kakor je bil lani, pa tudi suša in toča sta ponekod napravili škodo. Manj pridelka in sušna letina pa govorita v prid izborni kvaliteti letošnjega vinskega pridelka. Novi taborinski predpisi so pripomogli k temu, da so se cene vinu v gostilnah znatno, konzum vina se je povečal in tudi vsled ukinitja državne in banovinske trošarine od 20. aprila 1932 dalje je konzum vina v splošnem narasel. Vinske zaloge so letos vsekar manjše nego so bile v tem času lani.

Pa kaj čujemo? Da bo letos vinski mošt in vino zelo poceni. Slišijo se cene, ki nikdar ne bi

krile niti polovico stroškov, ki jih je vinogradnik imel z obdelovanjem vinograda. V tem pa je njegov propad, če ne krije niti pridelovalnih stroškov. Z ozirom na male vinske zaloge starega vina in v pričakovanju izborne kvalitete letošnjega vinskega pridelka cene letošnjemu vinskemu moštu oziroma vinu ne morejo biti nižje nego so bile lani, prav nasprotno, iste bi morale biti višje. Mnogo se letos prodaja grozdja, kar je vsekakor hvalevredno in za vinograde in prodajalce grozdja koristno, ker pridejo takoj do denarja. Petom prodaje grozdja bo pa tudi znatno olajšan vinski trg, kar spel govori proti nizkim cenam za mošt in vino.

Vinogradniki!

Iz navedenih izjav, ki dovolj jasno prikazujejo današnji splošni položaj glede našega vinskega gospodarstva, vidimo, da nimamo pričakovati nič dobrega. Če bomo složni, si vsaj deloma lahko pomagamo sami. Pomoč leži v nas samih in tem, da kolikor mogoče dobro vnovčimo naš vinski pridelok. Z ozirom na ta dejstva priporočamo sledeče:

1. Prodajamo namizno grozdje za zobjanje v kar največjem obsegu. To je mogoče posebno v bližini mest in trgov.
2. S trgatvijo čakajmo do skrajne možnosti, da grozdje popolnoma dozori in da bo kvaliteta vinskega pridelka čim boljša.
3. Ako je morda vsled slabega vremena mogoče nastopila gnitoba, poskušajmo gnilo in odpadlo grozdje.
4. Vinski mošt po preteku 24 ur razsluzimo, lo je pretočimo, da čistejšje pokopi in ostane vrtav.
5. Trgajmo in prešajmo po možnosti vsako vrsto za se, kajti za sortna vina dosežemo vedno boljše cene.
6. Vsem vinogradnikom brez izjeme, ki so primorani vinski mošt od preše prodajati, svetujemo, da ga in to najslabše kvalitete ne dajo ceneje od 4 Din liter iz mešanih vrst, za sortirano blago in boljše kvaliteto pa naj zahtevajo primerno večjo ceno. Na nižjih cenah nima nikdo interesa, najmanj pa vinogradniki sami.
7. Vsak vinogradnik bodi član Vinar. društva.

Vinarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru.

nja iz inozemstva v Jugoslavijo poslani pošiljki, če so obremenjene s povzetjem, in prepovedi sprejemanja pošiljk iz Madjarske, če so obremenjene s kakršnimkoli stroški, v veljavi tudi po 1. oktobru t. l. Ta odlok temelji na čl. 5. odstavku peti, mednarodne konvencije o blagu in v zvezi s tem, ki je v zvezi s sklepov konference držav-podpisnic mednarodne konvencije o blagu, ki se je vršila 1. in 2. sept. t. l. v Bernu, da se namreč doba štirih let, odrejena v prehodnih določilih zapisnika mednarodne konvencije o blagu z dne 28. oktobra 1924, podaljša dotlej, da stopi v veljavo novo besedilo mednarodne konvencije o blagu, ki se bo določilo na prihodnji revizijski konferenci.

Zasebni kliring v Avstriji. Iz Beograda poročajo, da je finančni minister odredil, da morejo jugoslov. dolžniki svoja dolgovanja avstrijskim upnikom ali v tuji valuti ali v dinarjih, ki so nastali ob uvozu blaga v našo državo, plačati v zasebnem kliringu in sicer 80% dolgovane vsote z nakupom terjatev jugoslov. upnikov, nastalih ob izvozu blaga v Avstrijo, in sicer po tečaju, ki ga določi med kupcem in prodajalcem, tako da se ti posli izvedejo na borzah v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani, likvidacija pa se bo izvršila na podlagi dobjenih borznih zaključnic pri poobl. bankah po predpisih deviznega pravilnika. Ostanek 20% dolgov jugoslov. dolžnikov se mora prodati po poobl. bankah Narodni banki za račun inozemskih upnikov po uradni tečaju v kliringu. S tem je odredeno uvoznikom in izvoznikom, da obračune z inozem. komitentmi vrše izključno po ofic. kliringu, v zasebnem kliringu pa kot omenjeno.

Borza

Dne 26. septembra 1932.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina, Curiha, Pariza, Prage in Trsta, oslabel je edino London, dočim so druge devize narasle: Amsterdam, Bruselj in Newyork. Odstotek bonifikacije je ostal neizpremenjen: 12%.

Ljubljana, Amsterdam 2309.29—2320.65, Berlin 1365.69—1376.49, Bruselj 796.63—800.57, London 198.53—200.13, Curih 1108.35—1113.85, Newyork 5726.31—5754.57, Pariz 225.29—226.41, Praga 170.01—170.87, Trst 294.35—296.75.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 56.923 Din.

Dunaj, Dinar notira: valuta 11.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje slaba in so tečaji večinoma popustili. 7% Bler, pos. 3000 dol., 6% begl. obv. 25.000, DHB 1000 dol., vojna škoda 200 kom., Priv. agr. banka 28 po 221.

Ljubljana, Vojna škoda 100 bl., 8% Bler, pos. 46 bl., 7% Bler, pos. 43 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb, Narodna banka 4200 den., Priv. agrar. banka 221—223 (221, 223), 7% invest. pos. 48—53, agrarji 24 den., vojna škoda 184—188 (189, 185), 6% begl. obv. 33.50—34.50 (34), 8% Bler, pos. 46—48 (40), 7% Bler, pos. 41—42 (41, 41.50, 42).

Beograd, Narodna banka 4000—4100, Priv. agr. banka 225—227 (227, 226), agrarji 24.25—25.25, voj. škoda 179—187 (180), 6% begl. obv. 33.50—34.75 (34, 33.50).

Dunaj, Podon.-savska-jadran. 71.25, Aussiger Chemische 121, Alpine 13.60, Trboveljska 23.50, Prager Eisen 211, Rima Murany 31.25.

Žitni trg

Za pšenico vlada slej ko prej čvrsta tendenca in cene se naraščajo. Tako je bil danes tečaj denar za staro ban. blago 150, bač. 152.50, nadalje za novo sremsko blago 76 kg 147.50 in 78 kg težko 152.50. Tudi moka je zelo čvrsta in stane sedaj po kakovski 245—250. Nadalje stane koruza umetno sušena Indija 67.50, oddaljenije postaje 70—72.50, času primerno suha za december-januar 60—62.50, za marec, april in maj 72.50.

Novi Sad, Vse neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet: 41 vagonov.

Budimpešta, Tendence slabša. Promet srednji. Pšenica okt. 12.65—12.77, zaklj. 12.64—12.65, marec 14.08—14.25, zaklj. 14.06—14.08, rž okt. 7.95—8.05, marec 9.28—9.42, zaklj. 9.28—9.30, koruza maj 9.20—9.59, zaklj. 9.29—9.22, julij 9.60 blago.

Chicago, Pšenica maj 60.375, sept. 52.125, dec. 54.875, koruza maj 34.625, dec. 29.375, oves maj 21, dec. 18.125.

Winnipeg, Zito okt. 51.25, dec. 63.25, jan. 58.25.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo vvrške Edv. Saborsky & Co., Dunaj.) Prigananih je bilo 2556 goved, iz Jugoslavije 158. Cene: volli najboljši 1.70 do 1.75, l. 1.50—1.65, il. 1.10—1.40, III. 0.80—1, krave l. 1—1.25, il. 0.80—0.90, bikli 0.85—1.15, klavna živina 0.60—0.78. Cene so ostale v splošnem neizpremenjene. Neprodane je ostalo 23 goved.

Hmelj

Zalec, 26. sept. Pri čvrstem položaju se nadaljuje nekoliko živahnije nakupovanje po 16 do 18 Din za kilogram. Prvovrstno, brezhibno in odbrano blago doseže 19 do 20 Din za kilogram. Iz prve roke je bilo do sedaj prodanega za nad 70% letošnjega pridelka.

Nürnberg, 26. sept. tg. Po železnici je bilo pripeklanih 70 bal. z vozovi pa 30. Prodanih je bilo 100 bal. Cene so bile za hallertauski hmelj 105—150 mark, za gorski 75—85 mark, teinanski 170 in spalterški 130—150 mark. Tendence mirna in čvrsta.

Zatec, 26. sept. tg. Nakupovanje se nadaljuje po cenah 600—850 Kč, izbrano blago do 900 Kč.

Nedeljski sport

Prvenstvene tekme v domači ligi so se pričele prošle nedeljo. Pred pričetkom sezone smo omenili, da je ostra igra povzročila, da ni več zanimanja za nogomet, in da ni gledalcev k teknam. Nogomet je zaslovel kot eden najbolj surovih sportov vobče. Naš nogomet je padel na tak nivo, da s sportom nima nič več skupnega. Mesto, da bi kot sportna panoga vzgojno vplivala na mladino, je ta danes zastrupljena in podivjana, po zaslugi onih, ki so po nepotrebnem vnesli v nogomet preostoto nogo. Kdo je kriv, da nedeljo za nedeljo eni in isti ljudje s svojo življenju nevarno igro razburjajo občinstvo in tako profanirajo nogomet? Kar odkrito priznamo: LNP, oziroma kazenski odbor LNP. Že na obnem zboru te institucije so nekateri delegati upravičeno grajali poslovanje tega najvažnejšega odbora. Nekateri igralci smejo na igrišču početi kar hočejo, LNP jih ne kaznuje. Posledice niso izostale. Pri tekmi Primorje: Čakovec smo videli, kako se ne sme nogomet igrati, pri tekmi Ripad: Svoboda v Mariboru je prišlo radi ostre igre Svobode do težjih incidentov. Ali ni čudno, da so vedno eni in isti igralci, ki se poslužujejo preostote igre? Če bo šel nogomet to pot naprej, potem se bodo prav gotovo morale zganiti javne oblasti in sploh prepovedati nogometno igro šolobvezni mladini. Kakšna bo ta mladina, ki gleda nedeljo za nedeljo tako igro, saj bo čisto podivjala. Sport bo povzročil nekaj drugega kot je njegova naloga. Zato je prav zadnji čas, da se merodajni zganajo in napravijo red. Nogometaše, ki ne vedo, kaj je

sportna igra je treba enkrat za vselej odstraniti z igrišča.

Pretečena nedelja je bila precej burna tudi drugod. V Zagrebu pri tekmi med Gradjanskim in Hajdukom so se tudi stekli, tudi tu je bila ostra igra vzrok, da so se kibici spoprijeli. Toba krivice incidentov bodo v Zagrebu seveda gladko kaznovali, brez ozira na klubsko pripadnost. Gradjanski je izpadel iz daljnega tekmovalja, v semifinalu se srečata Hajduk: BSK.

V Zagrebu so priredili tudi lahko atletske tekme, na katerih so končno padli deset let obstoječi rekordi. Jamnicki, Eian Haška, je postavil nova rekorda na 100 in 200 m. Sicer ti rekordi najbrže ne bodo priznani, ker je dal Jamnicki handicap na 100 in 200 m. So pa znak, da be Jamnicky pri močnejši konkurenci postavil čase, katere bodo priznali kot rekorde. Za progo 100 metrov je dal 7 m handicap, na cilj je prišel radi tega v 10:9 sek. (stari rekord 11 sek.). Na 200 m je dal 20 m handicap, na cilj je prišel v 22:4 sek. (prejšnji rekord 22:6 sek.). Nastopili so tudi atleti, za katere je lahko atletska zveza odredila kvalifikacijske tekme. Novakovič (BSK) je skočil samo 655 cm, naravni metalec Kovačević je vrget kopje 50.19 m, kroglo pa 13.06 m. Kovačević bo radi teh dveh rezultatov postavljen v reprezentančno moštvo. Novakovič pa izpade.

Poleg ligine tekme smo imeli v Ljubljani še eno prvorazredno prvenstveno tekmo. Novinec v prvem razredu Korotan, je na lastnem novozgrajenem igrišču gladko zmagal nad Jadranom s 5:0. Korotan je eden najmlajših ljubljanskih klubov. Toda dobro vodstvo je znalo mladim fantom vepiti pravilno pojmovanje sporta. Posledice seveda niso izostale. Na igrišču Korotana se je zbral več ko 500 gledalcev, ki so imeli priiliko gledati lepo in zanimivo igro. Na Rakovniku je bilo več gledalcev kot pri ligini tekmi. To je najboljšje jamstvo, da je Korotan na pravi poti in bo dosegel še marsikateri uspeh.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 27. septembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Čas, plošče, borza. — 18. Otroški kotichek (M. Komanova). — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Nepremičnice in vsmeriske meglice (A. Peterlin). — 20.30 Prenos iz Beograda. — 22. Čas, poročila. — 22.15 Samospevi gosp. Jožeta Gostiča.

Sreda, 28. septembra: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Salonski kvintet. 19.00 M. Humek: Nasveti za domači vrt. 19.30 Literarna ura: 100 letnica Waltera Scotta (Vodnik). 20.00 Prenos iz Prage: Rusalka. 22.30 Čas in poročila.

Drugi programi

Torek, 27. septembra.

Zagreb: 20 Prenos opere »Alceste« z Dunaja. — 21.15 Plesna glasba. — 22.40 Plesna glasba. — Milan: 20.30 Operetni prenos. — Stuttgart: 21 Simfonični koncert. — 22.45 Plošče. — Berlin: 21 Poročila. — 21.10 Koncert. — Beograd: 20 Vokalni koncert. — 20.30 Prenos iz Zagreba. Plesna glasba. — Rim: 20.45 Pester koncert. — Bernmünster: 21.40 Neznane Lisztove kompozicije. — 22 Radio-orkester. — Langenberg: 20 »Wallenstein«, dram. pesnitve, Schiller. — 22.20 Poročila, nato koncert. — Praga: 21 Radio-orkester. — 22.20 Jazz. — Dunaj: 20.50 »Michael Reinhold Lenz«, igra. — 22.30 Poročila. — 21.50 Plesna glasba.

Sreda, 28. septembra.

Zagreb: 20.00 Rusalka, opera, prenos iz Prage. — Milano: 20.30 Komedija, Plesna glasba. — Stuttgart: 22.45 Koncert. — Berlin: 19.30 »Ples v maskah« (G. Verdi), opera v treh dejanjih. Med odmorom poročila, nato plesna glasba. — Beograd: 20.00 Koncert sinagogaškega orkestra v Zemunu. 21.00 Čelo-koncert. 21.50 Dvospevi. 22.20 Radio-orkester. 23.00 Plesna glasba, plošče. — Rim: 20.45 »Mimi Pinson«, opera. — Bernmünster: 20.00 »Rusalka«, opera. — Langenberg: 20.00 Koncert. 21.00 Ameriški humor. — Praga: 20.00 Prenos iz narodnega gledališča. — Dunaj: 19.50 »Rusalka«, lirčna balka v treh dejanjih. 23.05 Koncert. — Budapest: 21.00 Lisztov večer. 22.15 Plesna glasba. 23.00 Ciganska glasba.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Isotodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Kulturni obzornik

Oton Župančič na braniku notranjega slovenstva

...z viška motri nehanje ljudi pod seboj... (Duma)

V septemborskem zvezku »Ljubljanskega zvana« čitamo na uvodnem mestu pod naslovom »Adamič in slovenstvo«, članek prvaka naših pesnikov Otona Župančiča. — Skoraj polno desetletje je Župančič molčal, medtem je utihnila vsaka polemika o njegovem delu, ob svoji petdesetletnici je doživel apoteozo, naš narod ga je končno veljavno uvrstil med redke vrhove svojih mož. Vsem se je zdelo, da je njegov lik dovršen, da bomo le stežka doživeli še kakšno spremembo njegovega obraza, ki smo ga bili vajeni gledati kot nekaj časa in prilikam odmaknjenega, večnoga.

A zgodilo se je, da je Župančič začutil v sebi neizčrpane moči. Nedavno nas je iznenadila govornica, češ, Župančič pripravlja knjigo esejev. Razveselili smo se te govorice, saj smo si smeli domisljati, da nam bo zdaj govoril iz modrosti in izkušnje, pot kazal in še smotre odkrival. Z občutkom, kakor da nam bo spregovoril Prešeren z višav onega sveta, ali Levstik s svojega sodniškega trona, smo pričakovali teh Župančičevih esejev.

A že prvi esej, ki je zagledal luč belega dne, nam je porušil te in takšne nade. Podoba je, da Župančiča niso gnale ravno neizčrpane sile k temu delu, ampak da se je morda uklonil le slabosti, da je pokazal resnemu mislecu in poetu kaj neprimerno, zmedenost in prvaka med književniki zares ne vredno slepoto.

Kaj drugega kot slepota je, če govori Župančič, da smo se Slovenci v imenu notranjega slovenstva branili Putjate in da se branimo celo kajkavskega Gavelle? Resnica je, da so vsi slovenski igralci stavaliki, ko je uprava Narodnega gledališča v Ljubljani angažirala trinajstglobo rusko igravsko družino Muratova in jo v primeri z do-

mačmi igralci plačevala potratno. Ne ruske umetnosti, socialne krivice smo se tedaj branili! O Gavelli pa nismo slišali v slovenski javnosti skoraj nič drugega kot hvalo; pač pa smo slišali, da je bil Gavela ravnatelj beigradske drame in da je ne-prostovoljno odšel od tam. Kdo se ga je potemtakem branil? — Posameznik, ki je morda drugace pisal v istem »Ljubljanskem zvonu«, ki prinaša tudi Župančičev esej, ne more šteti; zakaj Župančič generalizira?

V glavnem piše Župančič o Louisu Adamiču, amerikanskem pisatelju slovenske krvi, ki se je z obdobjanja vredno lahko otresel slovenskega materinega jezika in piše v izvrstni angleščini, podobno proslavljajoč Slovence v svetu kakor je proslavljaj J. Conrad Poljake (!) Vemo, da je Adamič mnogo imenitnega dosegel in smo ga prav zato vesel. A da bi umoval kakor Župančič, češ, to je šele pravo notranje slovenstvo, nak! Tudi Italijani imajo v Ameriki izseljenke, med njimi ljudi, na katere so prav tako ponosni, kakor smo mi na Adamiča. Za zgled jih ne bi smeli postavljati niti drugim izseljencom, kateri naj po možnosti ohranijo svoj jezik, nikdar pa ne morejo biti le-ti ideal in vzor ljudem v starem kraju.

Kaj pa naj rečemo na to, da nas uči Župančič: govori angleški (ali kaj drugega), tvoje notranje slovenstvo ostane neporušeno — pa naj se zgodi karkoli? Kaj bi porekli Nemci, če bi jih uči kakšen Gerhard Hauptmann ali Thomas Mann: pustite, naj se razbolhotijo Francozi po deželi, naj vam vcepijo francosko govorico — vaše notranje nestvo ostane neizgubljivo — kaj bi rekli Nemci takšnemu nauku?

Župančič namreč trdi, da je Adamiču dala Amerika vse, kar mu je mogla dati. Nicesar mu ni vzela, pravi. — Kajpa, svoj materin jezik je izgubil nekako ponevedoma, naivno; brez pomislekov, dvomov ali bojev; brez očitkov ali kesanja. Amerika mu materinega jezika seveda ni vzela — samo nekako... ponevedoma ga je izgubil! — Morda naj nam služi primer Adamiča celo za zgled? Saj »resnično slovenstvo živi po svoje in uhaja na vse strani iz umetno postavljenih pregrad. Od nekdanj so tekle vse svetovne struje skozi in mu pušale svoje sledove. In teko danes in bodo tekle jutri. Slovenstvo reagira na vse te vplive

po svoji vitalnosti, jih sprejema ali odbija, si jih prisvaja in asimilira, se z njimi kuži, boleha od njih — a to je življenje.« — Samo nekaj moti ta prekrasni program življenja. Vstali so »budni strazarji«, v katerih vidi Župančič nevarnost za »našo miselnost«. Le-ti po njegovem pojmujejo »slovenstvo nestrno in megalomansko, o, in tako jalovo.« Vse prenese slovenstvo — vse mu je »življenje« — samo teh budnih strazarjev ne prenese, niti toliko, da bi se kužilo z njimi... Kje pa je tukaj logika, o, Oton Župančič?

Megleni koncept narodne notranje svojstvenosti, ki je neizogibljiva, četudi morda ponevedoma ves narod izgubi dar govora — svoj lastni jezik — naj po Župančičevem konceptu prevzamemo, pa bomo ozdravljeni megalomanije in jalovosti...

To svoje motrenje z viška — kozmično navdahnjeno — nam je Župančič presneto lepo serviral, ker nam manjka smeha in ker smo postali cmeravi, v književnosti in sicer. Če nam prihajajo prvaki s takšnimi modrostmi, zlomka, se zares ne bomo več smejali.

Mar bi nam Prešeren, Levstik tako govoril, kakor nam govori prvak Župančič?

Zbornik za umetnostno zgodovino. Letnik XI. za l. 1931. Uredil dr. Fran Stele. Deset let je izhajal Zbornik pod uredništvom dr. Iz. Cankarja, enajsti letnik je dobil novega urednika spomeniškega konservatorja dr. Fr. Steleta. Tudi ta letnik prinaša prav pestro vsebino. Dr. Stele popisuje »Stenske slike v minoritski cerkvi v Ptuj« (1—30). L. 1931 so ob prenavljanju notranjštine minoritske cerkve v Ptuj odkrili nad sedanjima stanskima oltarjema in na južni zunanji strani prezbiterija ostanke starih slik. Te slike so obudile veliko pozornost, ker so najstarejše doslej na Slovenskem znane stenske slike. Žal, da so precej slabše ohranjene. Avtor jih primerja s stenskimi slikami v zapadni Evropi v Krki na Koroškem in sklepa, da so slike iz dobe ok. 1200, da slovovni značaj krških slik ni tako osamljen, kakor se je doslej sodilo, ter da je zgodnja frančiškanska ikonografija našla svoj odmev prav zgodaj tudi na Slovenskem ozemlju. — Dr. Fr. Vidic objavlja: »Ponarejalska afera Leop. Layerja«

(30—44). Znano je, da je Leopold Layer v francoski dobi ponarejal avstrijski denar. Pisatelj pa nam na osnovi dunajskih virov pojasnjuje, kako je francoska vlada prišla ponarejalcu na sled in kako se je razvil boj za razpisano nagrado 10.000 gold. Ta boj je silno dramatično popisan. — Josip Arnič: »Spomini na Groharja« (44—50) prinašajo zlasti iz mladostne dobe našega slikarja »avredne podatke. — Dr. Janko Polec: »Pisma Franca Pustovrha in Ivana Franketa Edvardu Strahlu« (50—68). Ta pisma pojasnjujejo razmerje Pustovrha in Franketa do Edvarda Straha, obenem pa tudi del naše umetnostne zgodovine. — Dr. Stele: »Strahlova oporoka in naše ustanove«. Pisatelj osvetljuje obravnave med spomeniškim uradem, Narodnim muzejem, Narodno galerijo in med Strahom ter o ugodnem uspehu teh obravnav. — Dr. Stele sporoča o (74—83) »Načelih varstva spomenikov«, ki so se razpravljala na mednarodni konferenci strokovnjakov v Atenah; potem o delovanju spomeniškega urada za varstvo spomenikov v dravski banovini (84—93), o smrti bivšega tajnika Umetnostno zgodov. društva in pisatelja dr. Stanko Vurnika, ki je tako prerano šel od nas. Ta letnik zaključujejo: poročilo o obnem zboru Umetn. zgod. društva iz l. 1931; Sledbergerjeva bibliografija l. 1931, ocena knjig (Stele, Steska), beleške o III. mednarodnem bizantološkem kongresu v Atenah (Stele), poročilo o smrti umetn. zgodovinarja G. Dekio (Stupica), o raznih razstavah (Stele, Steska), o Figorjevi zbirci z ozirom na slovenske pokrajine (Stupica) in o Baragi kot risarju in slikarju (Steska).

Kot priloga k »Zborniku« izhaja topografija vrhniške dekanije (145—208), ki jo piše Marjan Marolt. V tem letniku obravnava cerkev v Ravniku v tolenjski župniji, potem pa župne cerkve in podružnice v Zaplani, Rovtavi, pri Sv. Treh kraljih, v Podlipi, Horjulu (zlasti obširno stenske slike na Vrzdencu 11., 14. in 15) in pri Sv. Joštu nad Vrhniko.

Mnogovrstna vsebina tega »Zbornika« dokazuje, da »Umetnostno zgodovinsko društvo« prav živahno deluje in da zasluži vsestransko zanimanje. Naročnina na »Zbornik« znaša 60 Din.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovnjaški oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pošten delavec

z večletnimi spričevani išče primerno službo. Je oče 6 otrok. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Priden delavec« vaje vsakovrstnih del. 13.987. (a)

Kuharica

samostojna, želi premeniti službo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.957. (a)

Službodobe

Dva kroj, pomočnika takoj sprejme Ivan Moraus, Kamna gorica 14 - Podutik, Ljubljana 7. (b)

Pouk

Vpisovanje

na Krekovi gospodinjstvi šoli v Zg. Sisk, Ljubljana, bo 1. in 2. oktobra t. l. Pouk se prične dne 3. oktobra. Mesečna za vsa oškrba in prvovrstno hrano 800 Din, s pripisano hrano in vsa oškrba 600 Din. Zunanje plačajo mesečno 450 Din. Prospekti za gospodinjstvo šolo in za kuharske tečaje se dobe brezplačno pri upravitelstvu šole. u

Ga. Orthaberjeva

sprejme še nekaj otrok za dopolnilni pouk nemščine. Gosposvetska 12, dvorišče. 10—12; 14—20. Istotam vodijo kompetentne moči tečaje francosčine, nemščine, angleščine za odrasle. (u)

Kuharski tečaji

ob nedeljah dopoldne in ob delavnikih popoldne na Krekovi gospodinjstvi šoli Zg. Siska, se prične prvi teden v oktobru. Vpisovanje 1. in 2. okt. Pojasnila daje upravitelstvo šole. (u)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

10.000 Din posojila

ščem. Ponudbe pod zn. »Sigurno jamstvo« 13.990 na upravo »Slovenca«. (d)

Posojila

na vložne liste velebank, kakor tudi vložne liste same morete dobiti pod najugodnejšimi pogoji. Informacije daje agentura Kraut, Karlovec, Draskovičeva ul. 2. (d)

Stanovanja

IŠČEJO:

Stanovanje

2 sob in pritliklin iščem za takoj v St. Peterskem okraju. — Ponudbe z navedbo cene pod »Mirna stranka« 13.954 na upravo »Slovenca«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje

dveh sob, posejseke sobe, s kopalnico, kuhinjo in pritliklinami. se odda s 1. oktobrom v Bolgarski ulici 19, vila Mojmir. (c)

Trisobno stanovanje

z vsem modernim komfortom se odda s 1. novembrom v sredini mesta. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.917. (c)

Stanovanje

treh sob s pritliklinami se odda s 1. novembrom — Miklošičeva cesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.695. (c)

Za mesarja

se odda stanovanje nasproti klavnice v Ljubljani: dve sobi, kuhinja, delavnica, sušilnica, hlev za konja in šupa. Vpraša se Poljanska cesta 77/I. (c)

Trisobno stanovanje s pritliklinami se odda boljši mirni stranki v kolodvor. okraju. — Obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ugodna prilika« 13.991. (c)

Snažno sobico

oddam gospodični. Resljeva cesta 26/I. (s)

Mirna stranka

takoj sprejme starejšega, boljše gospoda na stanovanje in vsa oškrba v sredini mesta. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.956. (s)

Sostanovalec

se sprejme. Naslov v upr. »Slovenca« 13.989. (b)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

ODDAJO:

Trgovski lokal

v Kranju, v novem delu hotela Stara pošta, se odda s 1. X. t. l. Poizve se pri Fr. Gorjanc, Kranj.

Veliko pisar. sobo

v centru mesta oddam v najem s 1. novembrom. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.001. (n)

Povestva

Vsaka beseda 1 Din

Droben oglaš v »Slovenca« posvetilo ti hitro prodaj; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Kupim vilo

dvodružinsko, v mestu ali najbližji periferiji Ljubljane. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« 13.983. (p)

Novo hišo

kupim za 250.000 Din. — Dam tudi posojilo. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod 250/13.955. (p)

Glasba

Vsaka beseda 1 Din

Gosli

7/8, dobre, še nove, prodam po zmerni ceni. — Iv. Kiferle, Gosposka ulica 9. (g)

Klavir

dobro ohranjen — poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 13.628. (g)

Pianino

v dobrem stanju, malo rabljen, kupim. Ponudbe pod 777/13.984 na upravo »Slovenca«. (g)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Motorno kolo

B. S. A. s prikolico v najboljšem stanju prodam. — Franc Dobnikar, mesar, Ježica 27. (f)

Mehaniki, pozor!

Nudimo Vam na znižane cene rezervnih delov Renault avtomobilov še 15 odstotkov popusta. Prodaja le Zastopstvo »Renault«. Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Fizol cipro,

koks, krompir, čebulo in druge deželne pridelke, franko vagon nakladalna postaja, kupi Nabavljalna zadruha usl. drž. želez. Ljubljana. Reflektira se samo na ponudbe z navedbo cene in količine blaga. (k)

Vsakovrstno

Zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir. Ljubljana. Wollova ulica št. 3. (g)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Če avto svoj stari prodajal ali motorja bi znebil se rad. Brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšerat

Konfekcija — moda! Najcenejši nakup Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Fotomaterijal

dobite najboljši in najcenejši pri D. Rovšku, Kolodvorska ulica 35, I. n. Izvršuje po nizki ceni vsa amaterska dela. (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdki Karl Prelog Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Semensko pšenico

razkuženo, zanesljivo kaljivo

vrsto »Sirban-Prolifik«, vrsto »Diosesko«, vrsto »Carlot-Strampelli« nudi po najnižjih cenah trdka A. Volk, Ljubljana, Resljeva cesta 24.

USNJE

čevljarke potrebščine najbolj in najcenejše pri Viktor Legan

trgovina in tovarniška zalogu usnja Ljubljana, Palača Dunav

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv, prvovrstnih, franko hiša, nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. Telefon 27-08. (t)

Nogavice, rokavice, robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene, samo pri PETELINC-u Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

la suhe bos. češplje

zaboj 5 kg 32 Din, 10 kg 61 Din, franko vsak naročnik, razpošilja po pošti G. Drechsler, Tuzla. (l)

Tovarniški prostori

ali za večjo delavnico, s skladiščem in odprtim lokalom ter a vpeljano električno strujo za pogon, ob glavni cesti v Ljubljani, se takoj zelo ugodno oddajo. — Ponudbe do 1. oktobra na upravo »Slovenca« pod »Tovarna« št. 12.320.

Breskve prima

po 2.50 Din kg razpošilja vsako množino Postržin, Krško. (l)

SEMENSKO

PŠENICO

RŽ in

JEČMEN

dobite pri

FRAN POGAČNIK

Ljubljana, Dunajska c. 67 nasproti mitnice

Bukova drva

žagana, suha in zdrava, franko hiša, nudi trdka Siska, Metelkova ulica 4, po 110 Din za m³. Telefon 22-44. (l)

Obri

Kašo

ječprej, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debelo veletrgovina A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

NAJBOLJ RAZŠIRJENI DNEVNIK

Od danes naprej

se nahaja Društvena čebelarna (čebelarsko društvo za Slovenijo) v novih prostorih Pražakova ulica 13 (vogalna hiša Miklošičeve ceste).

Prodaja kontrolirane medu in vseh čebelarskih potrebščin.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inšerate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Veseli je

in zadovoljstvo

je samo, kadar prinesete svojem fini kamarni ali športni ševijoti za moško obleko, ali fino volneno za damski plašč ali kostum

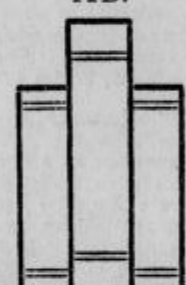
iz trgovine

A. Žlender

Ljubljana, Mestni trg 22

Priznana najugodnejši nakup dobrih kvalitet

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL NADSTROPJE

Zahvala

Za premnože dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom smrti našega iskreno ljubljene očeta, deda, pradede, strica in tasta, gospoda

Ludovika Puha

zasebnika

se tem potom, prav iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, darovalcem krasnih vencev in šopkov ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so draga naša očetva v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem naša ponovna iskrena zahvala!

V Ljubljani, dne 27. septembra 1932.

Žaljuči ostali.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Nič rada ne govorim o Doonih, povej mi rajši, na kak način si mi varuh?

Po škotskem pravu si moja varovanka zato, ker si bila prej pod varstvom mojega očeta. Ker mi je oče umrl, si, vsaj po mojem mnenju, sedaj moja varovanka, kajti nasledil sem ga v vseh pravicah. Za tako žalostno gospodično se ne spodobi, da bi bila še nadalje priča divjaških dejanj tukaj, zato te hočem odvesti s seboj. Povej mi, nisem li prav nič podoben, da bi ti bil varuh? Ali mi mar ne zaupaš?

Toda, dobri gospod Alan, sem odgovorila, mladim gospodičinam ne pristoji, da bi hodile z mladimi gospodi po svetu, pa najsi so jim tudi varuhi. Prosim te, pojdi z menoj k mojemu dedu in mu pojasni zadevo. On te bo mirno poslušal in ti ne bo storil nič zalega.

Hvala lepa, žlahtna gospodična Lorna. To bi pomenilo, spraviti kokeš v lisičji brlog! Kar lepo pojdi z menoj, otrok. Prisegam ti, da se ti niti las na glavi ne bo skrivil in te varno povedem v London. Po naših zakonskih predpisih imam polno pravico, da te vzamem v svoje varstvo.

Saj si malo prej rekel, da si se iz prava naučil samo tega, kako se živi brez zakonov.

To si pametno povedala, zala nečakinja. Tvoja duhovitost me navdaja z zaupanjem. V tem hipu bi te morda prekosila samo moja mati, tvoja tetka. Ona bi te zelo rada sprejela v svojo hišo, dasi ne ve, da sem prišel sedaj pote. Čez nekaj mesecev boš že lahko slovela pri svečanostih na našem

dvoru, namesto da bi mlada venela tukaj.

Okenila sem v stran, da bi se malo premislila. Četudi se mi je zdel po svoji nališpani zunanosti in brezskrbnem vedenju precej lahkomiselni, vendarle nisem bila v dvomu, da mladenič pošeno misli in mu pod prijetnim obrazom teče živa, junaška kri. Spomnila sem se tudi svoje tete Sabine, ki je neprestano molila, da bi prišla na kak način iz Doonske doline. Zdajci se je izza temne oblačne grmade krvavo zablistalo in trikrat zapored treslo. Pri tem sem se domislila doma in svojega starega očeta, ki sem ga samega pustila, zato sem naglo izpregovorila:

Ne morem, ne smem s teboj, gospod Alan Brandir, premalo resen in premlad si zame. Moja teta Sabina ne bi želela tega in svojega starega deda ne smem zapustiti brez njegovega dovoljenja. Srčno se ti zahvaljujem, ker si me obiskal, toda vrni se lepo po poti, po kateri si došel.

Kesala se boš, lepa nečakinja, če ne pojdeš. O da bi bila tukaj moja mati, ona bi te hitro pregovorila. Toda za gospo bi bilo pretežavno, da bi te obiskala, kakor je to storil in upa še storiti njen nevladeti sin. Po strmih pečinah sem priplaval dol in po istih krnicah se bom moral vrniti domov. Zbogom zdaj, lepa nečakinja Lorna, vidim, da se ti nocoj mudi. Ponosen sem, da sem ti varuh. Daj mi samo ene cvetko za spomin! — tedaj mi je vrzel z roko poljub, a jaz sem mu vrgla nazaj šopek kozjih parkeljev — potem pa z bogom; zapuj vame, kajti kmalu bom zopet tukaj.

Nikoli več ne prideš semkaj, gospodek, je zagrmelo pri tej pritiki kakor grom lopa. Karver Doone je zgrabil Alana Brandira ko pajek muho. Mladenč je hotel zakričati, toda glas mu je od

strahu zamrl v grlu. Nato se je kakor osramočen okrenil in se mu postavil po robu. Junaško se je boril in trgal, da bi si oprostil roko in bi mogel prijeti za svoj meč. Toda to mu je bilo prav tako nemogoče, kakor da bi živ pokopan bolnik hotel odvaliti skalo s svojega groba. Karver Doone je s porogljivim nasmeškom ovil roke okoli njegovega šibkega života, ga dvignil kakor pestunja dete in ga odnesel v temo.

Jaz sem bila tedaj mlada in neizkušena, mnogo mlajša, se mi zdi, kakor sedaj po enem letu. Toda če bi se to grdo dejanje danes pripetilo, bi morda planila za morilecem in ga poskušala pogubiti, četudi bi to plačala s svojim življenjem.

Toda tedaj je bila noč in strah mi je vzel vse moči. Nad menoj je treskalo, videla sem še zadnji obupni pogled svojega nečaka, nato je pa zavladala grobna tišina, skozi katero so švigali oddaljeni pobleki. Srce mi je navdala taka groza, da nisem mogla niti ziniti. Pošla mi je sapa in nisem vedela, ne kje sem, ne kdo in kaj je bil poleg mene. Ležala sem odeta pod visokim drevesom, ki se je stresalo od grmenja. Nisem mogla ne šteti časa, ne ječati in noge so mi odpovedale.

Prisluškujoč plaho žvižganju vetra in jekuri oddaljenega grmenja, sem razločila oster udarec železa in težak padec. Nobenega nemožnega krika, nobenega klika za milost ni bilo čuti vmes. Karver Doone je dobro, kaj se je zgodilo, in prav tako ve to ubiti Alan Brandir.

Naprej Lorna Doone ni mogla govoriti, ihtenje ji je udušilo besede. Med pretrganim jokanjem mi je izmrmrala še strašno dopolnilo, da je nekaj dni pozneje videla Karverja Doona, ko je kadil rjavo kratko smotko, kakršne je imel tedaj pri sebi njen

ubogi nečak. Rad bi jo bil vprašal, je li povedala to svojemu dedu ali svetniku, toda mladenka je bila telesno in duševno tako izžrpana, da se je nism upal nadlegovati z nadaljnjim poizvedovanjem. Ko je videla, da sem bil v skrbeh zanjo, se je pričela tudi ona bati za moje življenje in je imela v mislih samo to, kako bi srečno ušel iz nevarnega kraja. Mene je sicer mikalo videti, ali bo zloglasni Karver tudi sedaj v mraku poskušal storiti kaj takega — toda vkljub temu mi ni bilo nič kaj pogodu tamkaj. Kraj je bil samotni in nevaren, zato se je tudi mene pričel lopotati strah, ki sem Lorno odvrčal od njega.

Dva in dvajseto poglavje

Dolg pomladni mesec.

Ko sem slišal Lornino zgodbo, sem slabe volje krenil nazaj domov. Ostalim mojim težavam se je zdaj pridružil še strah zanjo. Več ko jasno mi je bilo, da ne bo ko nečakinja visokega škotskega lorda hotela imeti nobenega opravka z menoj, ki sem bil le svobodnik in bi bili tudi moji otroci zgolj svobodniki. Sprva mi je bilo žal ubogega mladega gizdalnika in rad bi se bil pošeno postavil zanj; toda čemu se je pa plazil brez kakršne koli pravice in nepovabiljen okoli Lorne?

Bolj ko na vse drugo sem bil pa nevoljen na svojo lastno neodločnost, nesposobnost ali bojazljivost, karkoli je že to bilo, ki me je zadrževala, da ji nisem še pred njeno povestjo razodel svoje srca in ji dal prilike, da razmišlja o tem. Sprito njene čudovite lepote sem se lahko upravičeno bal, da mi jo odvede kak mladec visokega pokolenja in me za vedno loči od nje. Ob tej misli sem nehoti stiskal pesti.